

Dolina Giełczwi
LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (LSR) na lata 2016 – 2022

dla obszaru gmin:

Melgiew, Milejów, ...

... w dniu 28.12.2015 r.

Za zmianami:

- 1) z dnia 31 maja 2016 r.
- 2) z dnia 3 października 2016 r.
- 3) z dnia 7 listopada 2016 r.
- 4) z dnia 7 grudnia 2016 r.
- 5) z dnia 11 stycznia 2017 r.
- 6) z dnia 10 lutego 2017 r.
- 7) z dnia 4 marca 2017 r.
- 8) z dnia 2 kwietnia 2017 r.
- 9) z dnia 20 kwietnia 2017 r.
- 10) z dnia 10 maja 2017 r.
- 11) z dnia 2 czerwca 2017 r.
- 12) z dnia 8 sierpnia 2017 r.
- 13) z dnia 25 września 2017 r.
- 14) z dnia 17 października 2017 r.
- 15) z dnia 4 listopada 2017 r.

Opracowanie: Stowarzyszenie ... „Dolina Giełczwi”

... 2022

Raport z ewaluacji wdrażania LSR na lata 2016-2022

LGD Dolina Giełczwi

Opracowanie:

SPIS TREŚCI

I Wstęp. Streszczenie najważniejszych wyników i opis przedmiotu badania	4
I.1 Wprowadzenie	5
I.2 Podstawa prawna	6
I.3 Cel badania	6
I.4 Zakres badania	6
II Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania	8
II.1 Procedura dokonywania monitoringu i ewaluacji,	8
II.2 Wykorzystane narzędzia badawcze i źródła danych	8
III Opis wyników badania wraz z ich interpretacją	10
III.1 Analiza stopnia realizacji wskaźników rezultatu oraz wskaźników produktu	12
III.2 Analiza stopnia realizacji celów i wskaźników LSR – stan na 2021 rok	22
III.3 Analiza stopnia wykorzystania budżetu	28
III.4 Zestawienie przeprowadzonych naborów w badanym okresie	29
III.5 Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców obszaru realizacji LSR	32
III.6 Opinie osób uczestniczących w działaniach LGD	42
IV. Odpowiedzi na wskazane pytania badawcze	46
IV.1 Odpowiedzi na pytania badawcze, synteza	46
IV.2 Ocena według przyjętych kryteriów ewaluacyjnych	49
V Podsumowanie zawierające wnioski i rekomendacje	52
V.1 Wnioski	52
V.2 Rekomendacje	53
Spis tabel	55

I Wstęp. Streszczenie najważniejszych wyników i opis przedmiotu badania

W wyniku przeprowadzonych badań i analiz, poziom realizacji dokumentu „Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) na lata 2016-2022” w okresie realizacji został oceniony jako umiarkowanie dobry.

Spośród wskazanych 17 wskaźników rezultatu, dziesięć osiągnęło wartość 100% lub powyżej, w tym jeden 99,7% zakładanego poziomu docelowego, przewidzianego na rok 2023. W przypadku pozostałych wskaźników poziom realizacji okazał się być relatywnie dobry w okresie objętym ewaluacją i wynosił od 50 – 77,4% założonych wartości.

Realizacja budżetu dotyczącego finansowania operacji związanych z osiągnięciem celów ogólnych w okresie 2016-2021 wyniosła 84,9%. Podobnie, jak w przypadku pomocy przyznanej, tak w przypadku pomocy faktycznie wypłaconej, udało się osiągnąć zbliżony poziom realizacji zakładanego budżetu w ramach obu celów głównych.

Łącznie przeprowadzono 25 naborów wniosków do finansowania w ramach realizacji zadań przewidzianych w LSR, w których złożonych zostały 164 wnioski. Ostatecznie, spośród tych wniosków finansowanie uzyskały 92 przedsięwzięcia, które zostały wybrane i mieściły się w limicie środków, co stanowi ponad 56%. Widoczny jest wysoki odsetek wniosków, które nie zostały skierowane do finansowania, pomimo spełniania przez nie warunków umożliwiających finansowanie. Głównym powodem była duża ilość wniosków w naborach, znacznie przekraczająca dostępne alokacje, tym samym wnioski te, mimo wybrania przez Radę LGD do dofinansowania, znajdowały się poza limitem i w większości nie były weryfikowane przez Urząd Marszałkowski. Największa liczba wniosków złożonych oraz wybranych do finansowania dotyczyła działań związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej – kwestia ta jest na obszarze objętym działaniami LGD szczególnie istotna i jednocześnie problem ten został trafnie zdiagnozowany w ramach LSR. Podkreśla się korzystne, długotrwałe i widoczne efekty zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu rozwoju przedsiębiorczości oraz ich wpływ na jakość życia mieszkańców. Podkreślano wysoką innowacyjność lokalną w zakresie wdrażanych rozwiązań wpływających na rozwój przedsiębiorczości.

Pod kątem atrakcyjności obszaru LGD 77% badanych uważa, że ich gmina to dobre miejsce do życia i umożliwia im realizację wszystkich podstawowych potrzeb. Przeciwnego zdania jest zaledwie 3,3% respondentów. Jednocześnie 70% osób twierdzi, że w ostatnim roku warunki do życia w ich gminie uległy poprawie. To wysoki wynik i dobrze świadczy o podejmowanych działaniach na obszarze LGD.

Nisko ocenionym aspektem aktywności mieszkańców był udział w wydarzeniach szkoleniowych i edukacyjnych. W przypadku badanych mieszkańców obszaru, na którym wdrażana jest ewaluowana LSR, zaangażowanie w działania społeczne można określić jako przeciętne. Poziom uczestnictwa respondentów w różnych wydarzeniach jest wyraźnie zróżnicowany. Można wskazać, że w wybranych wydarzeniach zaangażowanie respondentów jest umiarkowanie wysokie, natomiast nisko można ocenić przede wszystkim ich wiedzę odnośnie historii regionu, znajomości najważniejszych atrakcji w regionie oraz chęć uczestnictwa w wydarzeniach organizowanych przez gminę.

Stosunkowo nisko oceniono procedurę wyboru projektów, przede wszystkim aspekt zbytniego biurokratyzowania. Jest to aspekt, na który LGD nie ma wpływu. Procedura wynika z legislacji krajowej PROW i wytycznych ministerialnych. W trakcie trwania procedury aplikacyjnej, na przełomie okresu 2016-2021, kryteria oceny były zmieniane kilkakrotnie w celu ich doprecyzowania, dzięki czemu oceniający wnioski nie mieli wątpliwości czy punkty w danym kryterium powinny być przyznane czy nie. Takie doprecyzowanie kryteriów ułatwiało wnioskodawcom przygotowanie dok. aplikacyjnej, ponadto zmniejszyło prawdopodobieństwo protestów od wyników oceny. Zmiana kryteriów nastąpiła również w związku z pandemią koronawirusa, gdy sytuacja na rynku gospodarczym dla przedsiębiorców była (i jest) bardzo trudna - wówczas usunięto kryterium premiujące tworzenie większej niż wymagane minimum liczby miejsc pracy.

I.1 Wprowadzenie

Prezentowany dokument zawiera wyniki ewaluacji „Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) na lata 2016-2022”. Celem badania jest przeprowadzenie ewaluacji z wdrażania LSR w zakresie związanym z realizacją wskaźników i prawidłowym określeniem celów LSR dla LGD „Dolina Giełczwi”.

Ewaluacja to obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Powinna ona dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Często dotyczy ona procesu określenia wartości lub ważności działania, polityki lub programu. Ażeby prezentowany raport w pełni prezentował zakres działań LGD dokument obejmuje również monitoring postępu rzeczowego realizowania założeń LSR.

Niniejszy raport ewaluacyjny opiera się na ocenie wdrażania założeń LSR i odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte później działania pozwoliły na osiągnięcie założonych rezultatów.

Opracowanie stanowi raport z ewaluacji definiowanej jako badanie społeczno-ekonomiczne, którego celem jest oszacowanie w odniesieniu do jasno sformułowanych kryteriów (skuteczności, efektywności, użyteczności, trafności i trwałości) oraz efektów wdrażania interwencji publicznych rozumianej w

opracowywanym przypadku jako poziom realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Ze względu na termin przeprowadzania badania mamy do czynienia z ewaluacją końcową (wdrażania). Ewaluacja ma na celu również identyfikację barier związanych z realizacją celów wskazanych w LSR.

I.2 Podstawa prawna

Konieczność przeprowadzenia ewaluacji wynika z zapisów „Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR) na lata 2016-2022” w szczególności zawartych w rozdziale 11 Monitoring i ewaluacja oraz Załącznikiem nr 2 do LSR.

Drugim elementem określającym kształt monitoringu i ewaluacji w niniejszym dokumencie są regulacje Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zawarte w Wytycznych nr 5/3/2017 oraz Wytycznych nr 10/1/2022 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Tym samym podstawa prawna do przeprowadzenia ewaluacji wynika z regulacji wyższego rzędu oraz przepisów wewnętrznych LGD. Przywoływane założenia są względem siebie spójne.

I.3 Cel badania

Niniejszy raport ewaluacyjny ma charakter sprawozdawczy. Jego celem jest ocena wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju w latach 2016-2021 oraz realizacji działań Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania, w szczególności związanych z realizacją wskaźników i prawidłowym określeniem celów LSR. W raporcie ujęto również rekomendacje, których realizacja umożliwi wprowadzanie zmian i optymalizację wdrażania LSR oraz usprawnianie funkcjonowania LGD w kolejnych latach. Jest to również bardzo istotne w perspektywie budowania planów strategicznych i operacyjnych w kolejnej perspektywie finansowej UE.

I.4 Zakres badania

Poniżej zdefiniowano zakres badania ewaluacyjnego wraz z określeniem obligatoryjnych obszarów badawczych.

Perspektywy przeprowadzonego badania ewaluacyjnego:

- przedmiotowa - **przedmiotem ewaluacji są zadania zrealizowane przez Lokalną Grupę Działania Dolina Giełczwi w celu wypełnienia założeń określonych w Lokalnej Strategii Rozwoju;**
- czasowa - **raport dotyczy pięcio- i półletniego okresu realizacji LSR i funkcjonowania LGD Dolina Giełczwi (od połowy 2016 r. do 31.12.2021 r.);**

- przestrzenna - **zakres przestrzenny raportu obejmuje obszar wszystkich gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dolina Giełczwi** obejmujący Gminy: Mełgiew, Milejów, Piaski, Rybczewice i Trawniki, gdzie były realizowane zadania objęte LSR.

Zgodnie z wytycznymi i regulacjami zakres badania, ewaluacji zewnętrznej, dotyczy następujących pytań i obszarów badawczych, zamieszczonych w tabeli 1.

Tabela 1 Obligatoryjny zakres badania

Obszar badawczy	Pytania badawcze
Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej) Ocena wpływu na kapitał społeczny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR? 2. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne? 3. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
Przedsiębiorczość	<ol style="list-style-type: none"> 1. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości? 2. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
Turystyka kulturowa i dziedzictwo	<ol style="list-style-type: none"> 1. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego? 2. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
Grupy defaworyzowane	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup? 2. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego? 3. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
Innowacyjność	<ol style="list-style-type: none"> 1. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne? 2. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
Projekty współpracy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy? 2. Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?
Ocena funkcjonowania LGD	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR? 2. Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)? 3. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
Ocena procesu wdrażania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem? 2. Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów? 3. Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)? 4. Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?
Wartość dodana podejścia LEADER	<ol style="list-style-type: none"> 1. Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie? 2. Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany? 3. Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia? 4. Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Źródło: opracowanie własne

II Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

II.1 Procedura dokonywania monitoringu i ewaluacji,

W przeprowadzonym badaniu prezentuje się wyniki monitoringu, które dodatkowo podlegają ocenie jakościowej. Tym samym mamy do czynienia z przeprowadzeniem pełnej procedury ewaluacyjnej koncentrującej się na elemencie ilościowym oraz jakościowym.

Badaniu poddano:

- stopień realizacji celów i wskaźników LSR,
- stopień wykorzystania budżetu,
- warunki życia i możliwości rozwoju w gminach Mełgiew, Milejów, Piaski, Rybczewice i Trawniki, w opinii ich mieszkańców,
- ocenę działań LGD „Dolina Giełczwi” realizowanych w ramach LSR wyrażaną przez mieszkańców gmin Mełgiew, Milejów, Piaski, Rybczewice i Trawniki,
- korzystanie z oferty LGD „Dolina Giełczwi” realizowanych w ramach LSR przez mieszkańców gmin Mełgiew, Milejów, Piaski, Rybczewice i Trawniki.

II.2 Wykorzystane narzędzia badawcze i źródła danych

W procesie ewaluacji aktualnie obowiązującej „Lokalne Strategii Rozwoju na lata 2016-2022 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dolina Giełczwi” wykorzystano następujące źródła informacji i narzędzia badawcze:

- tekst Lokalne Strategii Rozwoju na lata 2016-2022 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dolina Giełczwi,
- dane i informacje pozyskane ze Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dolina Giełczwi, w tym dane dotyczące:
 - wykorzystania budżetu
 - wskaźników realizacji celów ogólnych, celów szczegółowych oraz przedsięwzięć
- dane statystyczne pozyskane z Banku Danych Lokalnych, dotyczące:
 - liczby ludności w gminach objętych LSR,
 - przyrostu naturalnego na 1000 ludności w gminach objętych LSR,
 - salda migracji wewnętrznej w gminach objętych LSR,
 - ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach objętych LSR,
 - bezrobocia rejestrowanego w gminach objętych LSR,
 - liczby pracujących na 1000 ludności w gminach objętych LSR,
 - przeciętnego wynagrodzenia brutto w gminach objętych LSR,

- liczby Podmiotów Gospodarki Narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców w gminach objętych LSR,
 - dochodów na 1 mieszkańca w gminach objętych LSR,
 - wydatków na 1 mieszkańca w gminach objętych LSR.
- informacje zamieszczone na stronie internetowej Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Dolina Giełczwi, w tym dotyczące:
- liczby ogłaszanych konkursów, liczby złożonych wniosków, liczby wybranych wniosków, liczby projektów zgodnych z LSR, kwot przyznanej pomocy (w zł),
- badania ankietowe przeprowadzone wśród mieszkańców gmin objętych LSR na próbie 90 respondentów.

Powyższe źródła danych i pozostałe pozyskane materiały były poddane analizie w ramach tzw. „desk research”. Analiza źródeł wtórnych to poszukiwanie informacji dostępnych, wytworzonych podczas realizacji określonych przedsięwzięć, będących ich bezpośrednim efektem, lub opisujących ich przebieg. Desk research polega także na analizie danych zgromadzonych przez inne podmioty, np. dane statystyczne. Podstawę analizy stanowią ustawy, akty prawne, dokumenty, statystyki publiczne, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne etc.

W ramach jakościowego modułu badania zrealizowano:

- zogniskowany wywiad grupowy z udziałem biura LGD oraz Zarządu LGD, w których uczestniczyło łącznie 7 osób. Zogniskowany wywiad grupowy to metoda badawcza wykorzystywana w badaniach jakościowych w psychologii, socjologii, badaniach społecznych i marketingowych. Obecnie w metodologii badań stosuje się kilka terminów akcentujących różne aspekty metody. Wyrażenie „zogniskowany wywiad grupowy” (focused group interview) to nazwa amerykańska, utworzona w latach czterdziestych XX wieku. Podkreśla ona aktywność prowadzącego (moderatora), który zadaje pytania - prowadzi wywiad równocześnie z kilkoma osobami. Nazwa „grupa zogniskowana” (focus group) sugeruje, że uczestnicy są skupieni na określonym temacie. Z kolei popularny w Europie termin „dyskusja grupowa” (group discussion) akcentuje aktywność uczestników, interakcję i wymianę poglądów. Niezależnie od tego, jaką zastosujemy nazwę, myślimy zasadniczo o tym samym - o aktywności badawczej polegającej na tym, że moderator prowadzi dyskusję zaproszonych wcześniej respondentów, dobranych zgodnie z kryteriami wynikającymi z celów projektu. Grupa dyskusyjna, wg współczesnych standardów, powinna liczyć od 6 do 8 osób. Jedna sesja trwa zwykle około 1,5 - 2 godzin. Prototypem takiej sytuacji są autentyczne spotkania i dyskusje ludzi w świecie.
- zogniskowany wywiad grupowy z Radą LGD, w którym uczestniczyło 7 osób.

- indywidualne wywiady pogłębione z beneficjentami działań LGD – 5 wywiadów. Wykorzystana technika to jakościowa metoda zbierania informacji podczas indywidualnej rozmowy z respondentem. W wywiadzie pogłębionym nacisk kładzie się na swobodę wypowiedzi. Ankieter tak kieruje rozmową, aby poruszone były wszystkie tematy, ale pozwala na pełną swobodę wypowiedzi respondenta. Dzięki wywiadam pogłębionym: dobrze poznajemy opinie i postawy rozmówców, opisujemy motywy działań, sprawdzamy stopień rozumienia pomysłów czy też eksplorujemy wizerunek organizacji.

III Opis wyników badania wraz z ich interpretacją

Poniżej przedstawiono najważniejsze, z perspektywy prowadzonej ewaluacji, charakterystyki gmin będących obszarem realizacji LSR. Dane te stanowią podstawę oceny sytuacji demograficznej w gminach, sytuacji na rynku pracy oraz poziomu przedsiębiorczości, co pozwala ocenić podejmowane w ramach LSR działania w kontekście ich wpływu na określone wskaźniki rozwoju gmin. W tym celu w tabeli 2 przedstawiono dane dotyczące liczby mieszkańców w gminach objętych działaniami LGD, dane dotyczące przyrostu naturalnego na 1000 ludności, salda migracji wewnętrznej oraz ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

- W roku 2020 na obszarze gmin objętych LSR mieszkało łącznie ponad 41 tys. ludzi, a największą pod tym względem gminą obszaru była gmina Piaski (10 467 mieszkańców).
- We wszystkich gminach, będących w obszarze działania LSR, w 2020 roku odnotowany został ujemny przyrost naturalny. W przypadku gminy Mełgiew (-1,8) może on być częściowo łagodzony przez dodatnie saldo migracji wewnętrznej (120). W przypadku gminy Trawniki ujemny przyrost naturalny (-5,52) będzie z kolei pogłębiany przez ujemne saldo migracji wewnętrznej (-4).
- Wszystkie gminy będące przedmiotem analiz według stanu na 2020 roku mają zbliżony udział liczby osób będących w wieku nieprodukcyjnym na sto osób w wieku produkcyjnym, przy czym najwyższą wartość wskaźnika odnotowano dla gminy Trawniki (70,9), a najniższą dla gminy Mełgiew (63,3), przy średniej dla całego obszaru na poziomie 66,5 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 2 Charakterystyka gmin będących w obszarze LSR - ludność

Gmina	Ludność	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Saldo migracji wewnętrznej	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	2020	2020	2020	2020
Mełgiew	10 022	-1,80	120	63,3
Milejów	9 029	-9,05	0	68,4
Piaski	10 467	-6,18	6	65,7
Rybczewice	3 347	-7,46	2	70,9

Trawniki	8 833	-5,52	-4	64,4
Suma	41 698		124	
Średnia		-6,00		66,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średnie bezrobocie na obszarze LSR wynosiło w roku 2020 niespełna 7,9%, jednak można zaobserwować wyraźne zróżnicowanie pomiędzy gminami. Najniższy poziom bezrobocia występował w gminie Piaski (5,1%), natomiast najwyższy w gminie Trawniki (11,3%).

Należy zauważyć, że pomiędzy rokiem 2016 a 2020 nastąpił wzrost liczby osób pracujących na 1000 ludności w gminach Mełgiew (z 95 do 116) i Milejów (z 77 do 99), natomiast w pozostałych gminach wskaźnik ten obniżył się. Średnia wartość wskaźnika dla gmin objętych działaniami LGD Dolina Giełczwi wzrósł z 49,5 w 2016 roku do 53,6 w 2020 roku.

Przeciętne wynagrodzenie brutto na obszarze LSR według danych za 2020 rok wynosi 5 262,6 zł. Najwyższe przeciętne wynagrodzenie otrzymują mieszkańcy gminy Milejów (6 392zł), natomiast najniższe gminy Piaski (4 699zł). W pozostałych gminach wynosi ono 5 074zł.

Tabela 3 Charakterystyka gmin będących w obszarze LSR - rynek pracy

Gmina	Bezrobocie rejestrowane	Pracujący na 1000 ludności		Przeciętne wynagrodzenie brutto
	2020	2016	2020	2020
Mełgiew	8,30%	95	116	5 074,00
Milejów	6,20%	77	99	6 392,00
Piaski	5,10%	106	103	4 699,00
Rybczewice	8,50%	54	53	5 074,00
Trawniki	11,30%	114	111	5 074,00
Suma		446	482	
Średnia	7,88%	49,5	53,6	5262,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

We wszystkich gminach obszaru LSR odnotowano wzrost liczby Podmiotów Gospodarki Narodowej zarówno w kontekście wartości bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Średnia liczba podmiotów Gospodarki Narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców w 2014 roku wynosiła 55,6, natomiast w 2020 roku 68,3.

Średnie dochody na jednego mieszkańca na obszarze LSR wynoszą 5 480zł i są o 160 zł niższe od średnich wydatków na jednego mieszkańca. Należy przy tym zauważyć, że sytuacja w poszczególnych gminach jest w tym zakresie zróżnicowana. Najwyższe dochody na 1 mieszkańca uzyskują gminy Milejów i Rybczewice (6 100 zł), najniższe natomiast gmina Trawniki (4 500 zł). Koresponduje to z wysokością wydatków na 1 mieszkańca, które są najwyższe w gminach Milejów i Rybczewice (6 100 zł), a najniższe w gminie Trawniki (4 800 zł).

Tabela 4 Charakterystyka gmin będących w obszarze LSR - gospodarka

Gmina	Podmioty Gospodarki Narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców		Dochody na 1 mieszkańca	Wydatki na 1 mieszkańca
	2014	2020	2020	2020
Mełgiew	77,9	90,2	5 600,00	5 300,00
Milejów	47,6	58,7	6 100,00	6 500,00
Piaski	64,7	82,7	5 100,00	5 100,00
Rybczewice	38,0	51,4	6 100,00	6 500,00
Trawniki	50,0	58,6	4 500,00	4 800,00
Średnia	55,6	68,3	5 480,00	5 640,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W kontekście prowadzonej ewaluacji kluczowym czynnikiem, który jest wskaźnikiem oddziaływania dla drugiego celu ogólnego przyjętego w LSR, jest współczynnik podmiotów gospodarczych w systemie REGON na 1000 mieszkańców. Należy jednocześnie zaznaczyć, że ewaluacja dotyczy okresu 2016-2021, natomiast wartości docelowe wskaźników przewidziane są na rok 2023. W momencie ewaluacji wartość docelowa wskaźnika została osiągnięta a poziom realizacji wyniósł 117,8% założonej wartości. Informacja ta przedstawiona została w tabeli 5.

Tabela 5 Poziom realizacji wskaźników oddziaływania dla celów ogólnych z danych GUS

	Kod wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Stan na rok 2023	Stan na rok 2021	% osiągnięcia danego wskaźnika
Cel ogólny 2	W 1.1	Wzrost wskaźnika przedsiębiorczości na obszarze LGD (liczba podmiotów gospodarczych w systemie REGON na 1000 mieszkańców) w stosunku do roku 2014	Podmioty/ 1000 mieszk.	290	341,6	117,8

Źródło: opracowanie własne

III.1 Analiza stopnia realizacji wskaźników rezultatu oraz wskaźników produktu

W tabeli 6. przedstawiono wyniki analizy wskaźników rezultatu dla celów szczegółowych zawartych w LSR. Warto podkreślić, że poniższa tabela ma charakter monitorujący, tzn. odnosi się jedynie do postępu rzeczowego w realizacji poszczególnych wskaźników. Tym samym zostanie ona uzupełniona komentarzem opierającym się o wyniki badań jakościowych, które pozwalają na analizę danych z punktu widzenia praktyki działalności LGD. W tabeli znalazło się 17 zmiennych, z których dziesięć osiągnęło wartość minimum 100% zakładanego poziomu docelowego, przewidzianego na rok 2023. Wśród tych wskaźników należy wskazać:

- liczbę odbiorców działań promocyjnych sieciowej oferty turystycznej

- liczbę osób korzystających z sieciowych obiektów turystyczno-rekreacyjnych
- liczbę utworzonej dokumentacji projektowej
- liczbę uczestników wydarzeń o charakterze edukacyjnym lub informacyjnym w zakresie ekologii i zdrowego trybu życia
- liczbę odbiorców działań upowszechniających dziedzictwo niematerialne
- liczba osób przeszkolonych
- liczba uczestników spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców (99,7%) liczbę osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD liczbę pracowników i członków organów LGD, którzy podnieśli swoje kwalifikacje
- liczbę przedstawicieli LGD uczestniczących w konferencjach / targach / prezentacjach odbywających się poza terenem LGD

Tabela 6 Realizacja wskaźników rezultatu 2016-2021.

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia	Osiągnięta wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (umowy podpisane)	Osiągnięta wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (operacje zakończone)	% osiągnięcia danego wskaźnika (umowy podpisane)	% osiągnięcia danego wskaźnika (operacje zakończone)
1	liczba osób korzystających z nowopowstałych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej wyniesie min. 10 000 do końca 2023r.	10000	5919	5669	59,2	56,7
2	liczba odbiorców działań promocyjnych sieciowej oferty turystycznej	600	600	600	100	100
3	Liczba osób korzystających z sieciowych obiektów turystyczno-rekreacyjnych	5000	5000	5000	100	100
4	Liczba utworzonej dokumentacji projektowej	1	1	1	100	100
5	liczba osób korzystających z wdrożonych innowacji z zakresu ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej	354	294	274	83	77,4
6	liczba uczestników wydarzeń o charakterze edukacyjnym lub informacyjnym w zakresie ekologii i zdrowego trybu życia	150	154	154	102,7	102,7
7	liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) na obszarze LSR do 2023 r. wyniesie min. 46	46	44	26	95,7	56,5
8	Liczba utrzymanych miejsc pracy na obszarze LSR do 2023 r. wyniesie min. 51	51	60,85	37	119,3	72,5
9	liczba osób odwiedzających zabytki i obiekty poddane pracom konserwatorskim i restauratorskim w	100	50	50	50	50

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia	Osiągnięta wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (umowy podpisane)	Osiągnięta wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (operacje zakończone)	% osiągnięcia danego wskaźnika (umowy podpisane)	% osiągnięcia danego wskaźnika (operacje zakończone)
	wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii na lata 2016-2022					
10	liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kultywujących lokalną kulturę, tradycję lub historię	2400	1500	1500	62,5	62,5
11	liczba odbiorców działań upowszechniających dziedzictwo niematerialne	500	1000	1000	200	200
12	liczba osób korzystających z nowo: wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych, wyposażonych obiektów infrastrukturalnych zaspokajających potrzeby społeczne i kulturalne	1433	1373	1073	95,8	74,9
13	liczba osób przeszkolonych	90	90	90	100	100
14	liczba uczestników spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	813	813	811	100	99,7
15	liczba osób, które otrzymały wsparcie po poprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	62	201	65	324,2	104,8
16	liczba pracowników i członków organów LGD, którzy podnieśli swoje kwalifikacje	10	10	10	100	100

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia	Osiągnięta wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (umowy podpisane)	Osiągnięta wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (operacje zakończone)	% osiągnięcia danego wskaźnika (umowy podpisane)	% osiągnięcia danego wskaźnika (operacje zakończone)
17	liczba przedstawicieli LGD uczestniczących w konferencjach / targach / prezentacjach odbywających się poza terenem LGD	5	10	10	200	200

Źródło: dane biura LGD Dolina Giełczwi

W przypadku zaprezentowanych danych wskaźniki należy rozpatrywać przez pryzmat dwóch wartości: (1) osiągniętych w ramach wszystkich działań rozpoczętych w oparciu o podpisane umowy, oraz (2) tych, które zostały osiągnięte w ramach działań już zakończonych.

Należy podkreślić, że wskaźniki:

- liczba odbiorców działań promocyjnych sieciowej oferty turystycznej,
- liczba utworzonej dokumentacji projektowej,
- liczba uczestników wydarzeń o charakterze edukacyjnym lub informacyjnym w zakresie ekologii i zdrowego trybu życia,
- liczba odbiorców działań upowszechniających dziedzictwo niematerialne,
- liczba osób przeszkolonych,
- liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD,
- liczba pracowników i członków organów LGD, którzy podnieśli swoje kwalifikacje,
- liczba osób korzystających z sieciowych obiektów turystyczno-rekreacyjnych,
- liczba przedstawicieli LGD uczestniczących w konferencjach / targach / prezentacjach odbywających się poza terenem LGD,
- liczba uczestników spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców,

osiągnęły 100% lub wyższy poziom realizacji zarówno w zakresie operacji już zakończonych, jak również w oparciu o umowy podpisane, ale jeszcze nie zakończone.

Warto zwrócić uwagę, że wskaźnik

- liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD,

w oparciu o rozpoczęte działania zrealizowany został na poziomie ponad 324% zakładanej wartości docelowej. Tak wysoki poziom realizacji może świadczyć o dużym zapotrzebowaniu i zainteresowaniu mieszkańców tą formą wsparcia, a przede wszystkim o skuteczności udzielanego wsparcia przez LGD.

W przypadku wskaźników:

- liczba osób korzystających z wdrożonych innowacji z zakresu ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej,
- liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) na obszarze LSR do 2023 r.,
- liczba utrzymanych miejsc pracy na obszarze LSR do 2023 r.,
- liczba osób korzystających z nowo: wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych, wyposażonych obiektów infrastrukturalnych zaspokajających potrzeby społeczne i kulturalne,

poziom realizacji w oparciu o aktywne, jeszcze nie zakończone projekty zbliża się do wartości docelowej lub ją przekracza. Należy zatem założyć, że możliwość realizacji wartości docelowych w przewidzianym czasie jest wysoce prawdopodobna, niemniej według danych na 31.12.2021, wartość docelowa dla tych wskaźników nie została jeszcze osiągnięta.

Szczególnie istotne wydają się tu wskaźniki:

- liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) na obszarze LSR do 2023 r.,
- liczba utrzymanych miejsc pracy na obszarze LSR do 2023 r.,

ponieważ dotyczą utworzonych i utrzymanych miejsc pracy. Biorąc pod uwagę znaczenie dla rozwoju regionu takich działań oraz przynajmniej częściowe uzależnienie ich skuteczności od czynników proceduralnych, niezależnych od działań LGD, wydaje się, że osiągnięcie wartości docelowych w ramach tych wskaźników jest szczególnie istotne.

Niepokój budzić może niski poziom realizacji wartości wskaźników:

- liczba osób korzystających z nowopowstałych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- liczba osób odwiedzających zabytki i obiekty poddane pracom konserwatorskim i restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii na lata 2016-2022,
- liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kultywujących lokalną kulturę, tradycję lub historię.

Z informacji uzyskanych podczas wywiadów, zarówno z pracownikami biura, jak i Beneficjentami, wynika że Wnioskodawcy są zmuszeni zaniżać wartości planowanych do osiągnięcia wskaźników rezultatu ze względu na konieczność udokumentowania osiągnięcia wskaźnika w momencie zakończenia inwestycji. Pozwala to zakładać, że faktyczne wartości tych wskaźników rezultatu byłyby znacznie wyższe, gdyby ocena ich osiągnięcia została przeprowadzona w określonej perspektywie czasowej - po 1 m-cu od udostępnienia inwestycji (np. plac zabaw), po 6 m-ch, itd.

W tabeli 7 przedstawiono wyniki analizy w oparciu o zmienne dotyczące wskaźników produktu dla założonych w LSR przedsięwzięć. Warto podkreślić, że również ta tabela ma charakter monitorujący, tzn. odnosi się jedynie do postępu rzeczowego w realizacji poszczególnych wskaźników i zostanie ona uzupełniona komentarzem opierającym się o wyniki badań jakościowych, które pozwalają na analizę danych z punktu widzenia praktyki działalności LGD.

W tabeli znalazło się 17 zmiennych, z których dziesięć osiągnęło wartość minimum 100% zakładanego poziomu docelowego dzięki operacjom, które zostały zakończone w momencie przeprowadzania ewaluacji. Wskazać wśród nich można:

- liczbę zrealizowanych projektów współpracy w zakresie promocji sieciowej oferty turystycznej,

- liczbę wydarzeń o charakterze edukacyjnym lub informacyjnym w zakresie ekologii i zdrowego trybu życia,
- liczbę zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim
- liczbę wydarzeń o charakterze edukacyjnym lub informacyjnym w zakresie ekologii i zdrowego trybu życia
- liczbę wydarzeń kultywujących lokalną kulturę, tradycję lub historię
- liczbę zrealizowanych projektów współpracy w zakresie ochrony i upowszechnienia dziedzictwa niematerialnego
- liczbę podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego,
- liczbę szkoleń w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców,
- liczbę spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców,
- liczbę osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD,
- liczbę konferencji / targów / prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD.

Tabela 7 Realizacja wskaźników produktu 2016-2021

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia	Osiągnięta wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (umowy podpisane)	Osiągnięta wartość liczbową danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (operacje zakończone)	% osiągnięcia danego wskaźnika (umowy podpisane)	% osiągnięcia danego wskaźnika (operacje zakończone)
1	liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej <i>sprzysługującej aktywności fizycznej</i>	15	14	10	93,3	66,7
2	liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie promocji sieciowej oferty turystycznej	1	1	1	100,0	100,0
3	liczba przygotowanych i zrealizowanych projektów współpracy w zakresie sieciowego rozwijania infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	2	2	1	100,0	50,0
4	liczba operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej	6	5	4	83,3	66,7
5	liczba wydarzeń o charakterze edukacyjnym lub informacyjnym w zakresie ekologii i zdrowego trybu życia	1	1	1	100,0	100,0
6	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	35	28	19	80,0	54,3
7	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	11	10	5	90,9	45,5
8	liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	1	1	1	100,0	100,0
9	liczba wydarzeń kultywujących lokalną kulturę, tradycję lub historię	3	3	3	100,0	100,0

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość liczbowa danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia	Osiągnięta wartość liczbowa danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (umowy podpisane)	Osiągnięta wartość liczbowa danego wskaźnika wskazanego w LSR do osiągnięcia (operacje zakończone)	% osiągnięcia danego wskaźnika (umowy podpisane)	% osiągnięcia danego wskaźnika (operacje zakończone)
10	liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie ochrony i upowszechnienia dziedzictwa niematerialnego	1	1	1	100,0	100,0
11	liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej zaspokajającej potrzeby społeczne i kulturalne	8	9	6	112,5	75,0
12	Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	3	3	3	100,0	100,0
13	liczba szkoleń w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców	7	7	7	100,0	100,0
14	Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	57	58	58	101,8	101,8
15	liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	201	201	150	100,0	74,6
16	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	51	89	89	174,5	174,5
17	Liczba konferencji / targów / prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD	1	1	1	100,0	100,0

Źródło: dane biura LGD Dolina Giełczwi

Ponownie, w przypadku zaprezentowanych danych, wskaźniki należy rozpatrywać przez pryzmat dwóch wartości - tych które zostały osiągnięte do 31.12.2021 w ramach wszystkich działań rozpoczętych w oparciu o podpisane umowy, oraz tych, które zostały osiągnięte w ramach działań już zakończonych. Poziom realizacji poszczególnych wskaźników należy ocenić pozytywnie biorąc pod uwagę nie tylko działania już zakończone ale również te, które w okresie objętym ewaluacją zostały rozpoczęte w oparciu o podpisane umowy.

W przypadku wskaźników:

- liczba przygotowanych i zrealizowanych projektów współpracy w zakresie sieciowego rozwijania infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
- liczba przygotowanych i zrealizowanych projektów współpracy w zakresie sieciowego rozwijania infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej
- liczba operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej
- liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej zaspokajającej potrzeby społeczne i kulturalne,
- liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa,

prognozuje się realizację zakładanych wartości docelowych w oparciu o operacje, które są realizowane, natomiast nie zostały jeszcze zakończone. Niemniej należy zauważyć, że w okresie objętym ewaluacją wskaźniki te nie osiągnęły realizacji na poziomie 100%.

W przypadku pozostałych wskaźników poziom realizacji okazał się być stosunkowo niski w okresie ewaluacji i nie przekraczał 70% założonych wartości:

- liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa (80% realizowane umowy, kolejny nabór w toku)
- liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (90,9% realizowane umowy, kolejny nabór zaplanowany na II półrocze 2022 r.).

Należy jednak wziąć pod uwagę, że prognozowany poziom realizacji w oparciu o rozpoczęte, ale nie zakończone w okresie ewaluacji umowy, wydaje się być relatywnie wysoki (powyżej 80-90%), co pozwala sądzić, że postęp jest adekwatny do czasu realizacji LSR i prognozy osiągnięcia wartości docelowych tych wskaźników są pomyślnie..

III.2 Analiza stopnia realizacji celów i wskaźników LSR – stan na 2021 rok

Osiągnięcie celów założonych w LSR jest możliwe dzięki realizacji określonych, zdefiniowanych w strategii przedsięwzięć. W ramach realizowanej strategii wskazano dwa przedsięwzięcia w ramach celu

pierwszego oraz trzy przedsięwzięcia w ramach celu drugiego. Poziom realizacji przedsięwzięć należy ocenić wysoko, jako że większość wskaźników została już w pełni osiągnięta, lub na podstawie rozpoczętych działań pozwala prognozować osiągnięcie 100% realizacji w założonym terminie.

Należy wskazać że każde z założonych przedsięwzięć ma charakter złożony i jest definiowane przez przynajmniej dwa wskaźniki. Na 31.12.2021 tylko jedno z pięciu przewidzianych w LSR przedsięwzięć osiągnęło docelowy poziom realizacji (100% zakładanych wartości wskaźników).

Niemal w całości zrealizowane zostały, prowadzone w ramach celu pierwszego, przedsięwzięcia:

- 1.1.1 - Aktywny wypoczynek oraz
- 1.2.1 - Człowiek i natura.

Wskaźniki tych przedsięwzięć dotyczą w części rozbudowy infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej sprzyjającej aktywności fizycznej oraz operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej. Wysoki poziom ich realizacji świadczy o skuteczności działań podejmowanych w tym zakresie. Jest to o tyle istotne, że realizacja tych wskaźników uzależniona jest nie tylko od działań LGD, ale również od czynników zewnętrznych i niezależnych od LGD.

W przypadku przedsięwzięć realizowanych w ramach drugiego celu ogólnego, zrealizowane w pełni zostało przedsięwzięcie:

- 2.2.1 - Tradycja dzisiaj.

Przedsięwzięcie 2.3.1 (Działamy lokalnie) ma charakter złożony i definiowane jest przez siedem wskaźników, z których cztery osiągnęły już poziom docelowy, natomiast rozpoczęte działania pozwalają prognozować, że pozostałe trzy wskaźniki zostaną również w pełni zrealizowane.

Niepokój budzić może poziom realizacji przedsięwzięcia:

- 2.1.1 - Aktywni gospodarczo,

które definiowane jest przez dwa wskaźniki, z których pierwszy dotyczy tworzenia nowych przedsiębiorstw a drugi rozwoju przedsiębiorstw już istniejących. W okresie objętym ewaluacją pierwszy ze wskaźników osiągnął poziom realizacji 54% a drugi 45% wartości docelowych, które założono na rok 2023. Uruchomione operacje pozwalają prognozować realizację tych wskaźników odpowiednio na poziomie 80% i 90% procent. Jest to wysoki poziom realizacji i prognozy osiągnięcia wartości docelowych tych wskaźników są pomyślne..

Tabela 8 Stopień realizacji celów – wskaźniki dedykowane przedsięwzięciom w LSR

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźnik produktu						
				nazwa	Jednostka miary	Wartość początkowa w 2016	Stan na 2021- Wskaźnik z podpisanych umów do końca 2021 r.	Stan na 2021- Wskaźnik z rozliczonych zakończonych operacji do końca 2021 r	Wartość końcowa w 2023	Źródło danych
1.1.1	Aktywny wypoczynek	mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież, mieszkańcy miejscowości peryferyjnych	konkurs	liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej sprzyjającej aktywności fizycznej	szt.	0	14	10	15	sprawozdania beneficjentów i dane LGD
		turyści, mieszkańcy, organizacje pozarządowe	projekt współpracy	liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie promocji sieciowej oferty turystycznej	szt.	0	1	1	1	sprawozdanie z realizacji projektu, dane LGD
		turyści, mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież,	projekt współpracy	liczba przygotowanych i zrealizowanych projektów współpracy w zakresie sieciowego rozwijania infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	szt.	0	2	1	2	sprawozdanie z realizacji projektu, dane LGD
1.2.1	Człowiek i natura	organizacje pozarządowe, mieszkańcy	konkurs	liczba operacji ukierunkowanych na innowacje w zakresie ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej	szt.	0	5	4	6	sprawozdania beneficjentów i dane LGD
		mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież,	aktywizacja	liczba wydarzeń o charakterze edukacyjnym lub informacyjnym w	szt.	0	1	1	1	dokumentacja i dane LGD

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźnik produktu							
			nazwa	Jednostka miary	Wartość początkowa w 2016	Stan na 2021- Wskaźnik z podpisanych umów do końca 2021 r.	Stan na 2021- Wskaźnik z rozliczonych zakończonych operacji do końca 2021 r	Wartość końcowa w 2023	Źródło danych	
		mieszkańcy msc. peryferyjnych		zakresie ekologii i zdrowego trybu życia						
2.1.1	Aktywni gospodarczo	mieszkańcy obszaru, w tym osoby z grup defaworyzowanych	konkurs	liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	28	19	35	rejestr przedsiębiorców, sprawozdania beneficjentów i dane LGD
		działający przedsiębiorcy, w tym NGO prowadzące działalność gospodarczą	konkurs	liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	10	5	11	sprawozdania beneficjentów i dane LGD
2.2.1	Tradycja dzisiaj	organizacje pozarządowe, parafie	konkurs	liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	szt.	0	1	1	1	sprawozdania beneficjentów i dane LGD

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźnik produktu							
			nazwa	Jednostka miary	Wartość początkowa w 2016	Stan na 2021- Wskaźnik z podpisanych umów do końca 2021 r.	Stan na 2021- Wskaźnik z rozliczonych zakończonych operacji do końca 2021 r	Wartość końcowa w 2023	Źródło danych	
	turyści, mieszkańcy, w tym osoby z grup defaworyzowanych	konkurs	liczba wydarzeń kultywujących lokalną kulturę, tradycję lub historię	szt.	0	3	3	3	3	sprawozdania beneficjentów i dane LGD
	mieszkańcy, organizacje pozarządowe	projekt współpracy	liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie ochrony i upowszechnienia dziedzictwa niematerialnego	szt.	0	1	1	1	1	dane LGD
2.3.1	Działamy lokalnie	organizacje pozarządowe, KGW, mieszkańcy, tym dzieci i młodzież, mieszkańcy msc. peryferyjnych	konkurs	liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej zaspokajającej potrzeby społeczne i kulturalne	szt.	0	9	6	8	sprawozdania beneficjentów i dane LGD
		organizacje pozarządowe, mieszkańcy, tym dzieci i młodzież, mieszkańcy msc. peryferyjnych	konkurs	Liczba podmiotów wspartych w ramach operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	szt.	0	3	3	3	sprawozdania beneficjentów i dane LGD

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźnik produktu						
			nazwa	Jednostka miary	Wartość początkowa w 2016	Stan na 2021- Wskaźnik z podpisanych umów do końca 2021 r.	Stan na 2021- Wskaźnik z rozliczonych zakończonych operacji do końca 2021 r	Wartość końcowa w 2023	Źródło danych
	organizacje pozarządowe, mieszkańcy, w tym osoby z grup defaworyzowanych	konkurs	liczba szkoleń w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców	szt.	0	7	7	7	sprawozdania beneficjentów i dane LGD
	mieszkańcy, potencjalni wnioskodawcy, w tym osoby z grup defaworyzowanych	aktywizacja	Liczba spotkań / wydarzeń adresowanych do mieszkańców	szt.	0	58	58	57	listy obecności, protokoły LGD, dane LGD
	mieszkańcy, potencjalni wnioskodawcy, w tym osoby z grup defaworyzowanych	aktywizacja	liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	0	201	150	201	rejstry udzielonego doradztwa, dane LGD
	Pracownicy LGD, organy LGD	Bieżące	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	szt.	0	89	89	51	Dane LGD
	Mieszkańcy, lokalne NGO, członkowie LGD	aktywizacja	Liczba konferencji / targów / prezentacji (odbywających się poza terenem LGD) z udziałem przedstawicieli LGD	Szt.	0	1	1	1	Dane LGD

Źródło: dane biura LGD Dolina Giełczwi

III.3 Analiza stopnia wykorzystania budżetu

Jedynym źródłem finansowania zewnętrznego Strategii Rozwoju Lokalnego (LSR) LGD Dolina Giełczwi jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. LGD skutecznie pozyskuje fundusze z innych programów na realizację działań statutowych, spójnych lub uzupełniających do przedsięwzięć zaplanowanych w Lokalnej Strategii Rozwoju.

Prezentowane w tabeli 9 wyniki dotyczą pomocy finansowej, która została przyznana beneficjentom. Poziom przyznanej pomocy w kontekście założonego budżetu dotyczącego finansowania operacji związanych z osiągnięciem celów ogólnych w okresie 2016-2021 wyniósł 105,47%. W przypadku obu celów głównych uzyskano niemal identyczny procentowy poziom realizacji zakładanego budżetu.

Tabela 9 Analiza wykorzystania budżetu (pomoc przyznana, kwoty w euro)

Program	Cel ogólny	Środki przewidziane na realizację LSR na okres 2016-2021	Udzielone wsparcie w ramach poszczególnych programów (pomoc przyznana)	% wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na okres 2016-2021 wg udzielonego wsparcia (pomoc przyznana)
EFRROW	1	646 354,11	673 980,14	104,27
	2	1 231 270,40	1 306 354,42	106,10
SUMA		1 877 624,50	1 980 334,56	105,47

Źródło: dane biura LGD Dolina Giełczwi

Prezentowane w tabeli 10 wyniki dotyczą pomocy finansowej, która została wypłacona beneficjentom. Realizacja założonego budżetu dotyczącego finansowania operacji związanych z osiągnięciem celów ogólnych w okresie 2016-2021 wyniosła nieco ponad 70%. Podobnie, jak w przypadku pomocy przyznanej, tak w przypadku pomocy faktycznie wypłaconej, udało się osiągnąć bardzo zbliżony poziom realizacji zakładanego budżetu w ramach obu celów głównych. Pomoc wypłacona w ramach pierwszego celu ogólnego osiągnęła poziom prawie 70% zakładanego budżetu, natomiast pomoc wypłacona w ramach drugiego celu ogólnego osiągnęła poziom powyżej 71% zakładanego budżetu.

Tabela 10 Analiza wykorzystania budżetu (pomoc wypłacona, kwoty w euro)

Program	Cel ogólny	Środki przewidziane na realizację LSR na okres 2016-2021	Udzielone wsparcie w ramach poszczególnych programów (pomoc wypłacona)	% wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na okres 2016-2018 wg udzielonego wsparcia (pomoc wypłacona)
EFRROW	1	646 354,11	445 164,57	68,87
	2	1 231 270,40	883 272,35	71,74
SUMA		1 877 624,50	1 328 436,92	70,75

Źródło: dane biura LGD Dolina Giełczwi

III.4 Zestawienie przeprowadzonych naborów w badanym okresie

W tabeli 11 przedstawiono specyfikację prowadzonych w badanym okresie (2016-2021) naborów.

W analizowanym okresie przeprowadzono 25 naborów wniosków do finansowania w ramach realizacji zadań przewidzianych w LSR. W naborach tych łącznie złożonych zostało 164 wnioski, z których 160 uznano za zgodne z LSR. Ostatecznie, spośród tych wniosków finansowanie uzyskały 92 wnioski.

Spośród wszystkich wniosków, które uznane zostały za zgodne i możliwe do finansowania w ramach budżetu LSR ponad 56% takie finansowanie otrzymało. Widoczny jest więc wysoki odsetek wniosków, które nie otrzymały finansowania pomimo spełniania przez nie warunków umożliwiających finansowanie w ramach LSR. Powodem tego była zbyt niska alokacja środków w naborach i jednocześnie duża ilość składanych wniosków o przyznanie pomocy.

Łączna kwota przyznanej pomocy we wszystkich naborach wyniosła 8 835 113,00 zł.

Największa liczba wniosków złożonych oraz wybranych do finansowania to wnioski, które składane były w naborach poświęconych finansowaniu działań związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej. Wydaje się zatem, że kwestia ta jest na obszarze objętym działaniami LGD szczególnie istotna i jednocześnie problem ten został trafnie zdiagnozowany w ramach LSR. Jednocześnie tak wysoki poziom zainteresowania tym obszarem oraz duża liczba wniosków, które w tych naborach otrzymywały wsparcie finansowe pozwala prognozować wysokie prawdopodobieństwo osiągnięcia zakładanych wartości wskaźników w przedsięwzięciu 2.1.1 (Aktywni gospodarczo).

Tabela 11 Zestawienie przeprowadzonych naborów w badanym okresie

L.p.	Numer konkursu	Nazwa działania	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych i mieszczących się w limicie wniosków	Liczba projektów zgodnych z LSR	Kwota przyznanej pomocy - projekty wybrane (w zł)
1.	1/2016	Podejmowanie działalności gospodarczej	5	2	5	120 000,00
2.	1/2016	Rozwijanie działalności gospodarczej	2	1	2	198 522,00
3.	1/2017	Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	8	5	8	826 006,00
4.	2/2017	Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury zaspokajającej potrzeby społeczne i kulturalne	5	4	5	439 863,00
5.	3/2017	Organizacja imprez kultywujących lokalną kulturę, tradycję i historię	3	3	3	150 000,00
6.	4/2017	Utrwalanie wartości zabytków z obszaru LSR poprzez prace konserwatorskie i/lub restauratorskie	0	-	-	-
7.	5/2017	Podejmowanie działalności gospodarczej	24	10	20	880 000,00
8.	6/2017	Rozwijanie działalności gospodarczej	6	5	6	592 807,00
9.	1/2018	Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	4	3	4	400 000,00
10.	2/2018	Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury zaspokajającej potrzeby społeczne i kulturalne	5	3	5	209 998,00
11.	3/2018	Organizacja imprez kultywujących lokalną kulturę, tradycję i historię	3	2	3	90 273,00
12.	4/2018	Utrwalanie wartości zabytków z obszaru LSR poprzez prace konserwatorskie i/lub restauratorskie	3	2	3	100 000,00
13.	5/2018	Działania ukierunkowane na innowacje w zakresie ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej	5	5	5	250 000,00
14.	6/2018	Organizacja szkoleń w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców	2	2	2	100 000,00
15.	7/2018	Rozwijanie działalności gospodarczej	10	3	10	511 000,00
16.	1/2019	Podejmowanie działalności gospodarczej	27	15	27	900 000,00

Lp.	Numer konkursu	Nazwa działania	Liczba złożonych wniosków	Liczba wybranych i mieszczących się w limicie wniosków	Liczba projektów zgodnych z LSR	Kwota przyznanej pomocy - projekty wybrane (w zł)
17.	2/2019	Rozwijanie działalności gospodarczej	11	5	11	875 660,00
18.	3/2019	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	6	1	6	300 000,00
19.	4/2019	Działania ukierunkowane na innowacje w zakresie ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej	4	3	4	150 000,00
20.	1/2020	Podjęcie działalności gospodarczej	18	11	18	660 000,00
21.	2/2020	Rozwijanie działalności gospodarczej	2	1	2	126 600,00
22.	3/2020	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	4	2	4	128 850,00
23.	4/2020	Działania ukierunkowane na innowacje w zakresie ekologii, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony zdrowia i aktywności fizycznej	1	1	1	50 000,00
24.	1/2021	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej	3	2	3	475 534,00
25.	2/2021	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury zaspokajającej potrzeby społeczne i kulturalne	3	1	3	300 000,00
Suma			164	92	160	8 835 113,00

Źródło: dane biura LGD Dolina Giełczwi

III.5 Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców obszaru realizacji LSR

Wśród mieszkańców obszaru, na którym realizowana jest LSR, przeprowadzone zostało badanie ankietowe, którego zakres dotyczył następujących obszarów:

- ocena warunków życia i możliwości rozwoju w gminie zamieszkania respondenta,
- ocena działań LGD „Dolina Giełczwi” realizowanych w ramach LSR,
- uczestnictwo/ korzystanie z działań i oferty LGD „Dolina Giełczwi” realizowanych w ramach LSR,
- wybrane dane demograficzne i społeczne respondentów.

W badaniu udział wzięło 90 respondentów, wśród których 63,3% stanowili mężczyźni a 36,7% kobiety. Najliczniejsza grupa respondentów jako miejsce zamieszkania wskazała gminy Piaski (37,8%) oraz Milejów (24,4%). Najmniejszy odsetek respondentów zamieszkuje gminę Rybczewice (7,8%), jednak należy zauważyć, że wśród gmin objętych działaniami LGD Dolina Giełczwi jest to również gmina o najmniejszej liczbie mieszkańców.

Tabela 12 Gmina zamieszkania respondentów

Gmina	%
Gmina Trawniki	16,7
Gmina Piaski	37,8
Gmina Mełgiew	13,3
Gmina Milejów	24,4
Gmina Rybczewice	7,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

W tabeli 13 przedstawiono strukturę wieku respondentów. Wśród badanych wyraźnie dominują osoby w wieku powyżej 35 lat, które stanowią niemal 88% wszystkich badanych (w tym respondenci powyżej 50 lat stanowią niemal 27%).

Tabela 13 Wiek respondentów

Wiek	%
1 do 24 lat	2,2
2 25-34 lat	10,0
3 35-50 lat	61,1
4 50 lat lub więcej	26,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Ponad trzy czwarte badanych ma wykształcenie wyższe (75,6%) a 22,2% legitymuje się wykształceniem średnim. Jedynie nieco ponad 2% badanych zadeklarowało, że posiada wykształcenie zasadnicze lub niższe.

Tabela 14 Wykształcenie respondentów

	Wykształcenie	%
1	wyższe	75,6
2	średnie, średnie branżowe	22,2
3	zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe	1,1
4	gimnazjalne, podstawowe	1,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

W tabeli 15 zaprezentowano sytuację zawodową respondentów. Niemal 60% badanych jest zatrudnione poza rolnictwem natomiast blisko jedna czwarta prowadzi własną działalność gospodarczą. Wydaje się, że tak istotny odsetek przedsiębiorców wśród badanych doskonale wpisuje się w konieczność dokonania oceny działań podejmowanych w ramach LSR, a dotyczących wsparcia i rozwoju lokalnego rynku pracy. Jednocześnie tak liczny udział przedsiębiorców wśród ankietowanych może świadczyć o rozpoznawalności LSR wśród tej kategorii odbiorców działań LGD. Pozostałe kategorie badanych nie są licznie reprezentowane w badaniu.

Tabela 15 Status zawodowy respondentów

	Status zawodowy	%
1	Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą	24,4
2	Zatrudniony/a w rolnictwie	4,4
3	Zatrudniony/a poza rolnictwem	58,9
4	Uczący się/studiujący	0,0
5	Osoba bezrobotna	2,2
6	Inny typ	10,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Zapytano również respondentów o to, czy posiadają, a jeśli tak, to jak duże gospodarstwo rolne. Gospodarstwo posiada ponad 42% badanych, przy czym w przypadku niemal 29% są to gospodarstwa małe, poniżej 5 ha.

Tabela 16 Wielkość gospodarstw rolnego respondentów

	Wielkość gospodarstwa	%
1	nie posiadam gospodarstwa rolnego	57,8
2	do 5 ha	28,9
3	5-10 ha	6,7
4	11-20 ha	4,4
5	21-50 ha	2,2
6	50 ha lub więcej	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Z perspektywy niniejszej ewaluacji, jednym z najważniejszych elementów przeprowadzonych badań ilościowych, jest weryfikacja poziomu zrealizowania wskaźnika oddziaływania dla drugiego celu ogólnego. Wskaźnik ten zdefiniowany został jako *Odsetek osób deklarujących poczucie więzi gospodarczych, społecznych, kulturowych z miejscem zamieszkania* i założono, że do 2023 roku wyniesie on co najmniej 65%. Na podstawie danych zaprezentowanych w tabeli 17 można wskazać, że cel ten został osiągnięty. Ponad 91% badanych odczuwa poczucie więzi ze swoim miejscem zamieszkania. Niespełna 3,5% badanych udzieliło negatywnej odpowiedzi w tym zakresie. Wynik ten, wraz z odnotowanym wzrostem liczby Podmiotów Gospodarki narodowej w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10tys mieszkańców pozwala wskazać, że zrealizowane zostały obydwa wskaźniki oddziaływania dla drugiego celu ogólnego.

Tabela 17 Czy biorąc pod uwagę aspekty gospodarcze, społeczne i kulturowe czuje się Pan/i związany/a ze swoim obecnym miejscem zamieszkania?

		%
1	Zdecydowanie tak	55,6
2	Raczej tak	35,6
3	Ani tak, ani nie	5,6
4	Raczej nie	3,3
5	Zdecydowanie nie	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do wskazanych twierdzeń, które dotyczyły jakości życia i możliwości rozwoju w ich gminie. Wyniki przedstawione zostały w tabeli 18. Respondenci w zdecydowanej większości wypowiadają się pozytywnie na temat swojej gminy. Niemal 77% badanych uważa, że ich gmina to dobre miejsce do życia i umożliwia im realizację wszystkich podstawowych potrzeb. Przeciwnego zdania jest zaledwie 3,3% respondentów. Jednocześnie 70% respondentów uważa, że w ostatnim roku warunki do życia w ich gminie uległy poprawie. To wysoki wynik i dobrze świadczy o podejmowanych w gminie działaniach. Przeciwnego zdania jest niespełna 15% uczestników badania. Z perspektywy prezentowanej ewaluacji istotnym jest trzecie zagadnienie, które pozwala wskazać, że blisko 89% badanych jest zadowolonych z faktu zamieszkiwania na obszarze, którego rozwój następuje z poszanowaniem jego naturalnych zasobów. Wyniki te składają się na obraz obszaru, którego mieszkańcy zadowoleni są z faktu mieszkania w nim i z tego, jak i w jakim kierunku się on rozwija.

Tabela 18 Ocena warunków zamieszkiwania w gminie

	„Moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”	%
1	Zdecydowanie tak	45,6
2	Raczej tak	31,1
3	Trochę tak, trochę nie	18,9

	„Moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”	%
4	Raczej nie	2,2
5	Zdecydowanie nie	1,1
6	Nie mam zdania	1,1
" W ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się		
1	Zdecydowanie tak	32,2
2	Raczej tak	37,8
3	Trochę tak, trochę nie	11,1
4	Raczej nie	13,3
5	Zdecydowanie nie	1,1
6	Nie mam zdania	4,4
"Jestem zadowolony/a z faktu zamieszkania na obszarze rozwijającym się z poszanowaniem naturalnych zasobów (środowiskowych i kulturowych)		
1	Całkowicie się zgadzam	46,7
2	Raczej się zgadzam	42,2
3	Ani się zgadzam, ani się nie zgadzam	7,8
4	Raczej się nie zgadzam	3,3
5	Zdecydowanie się nie zgadzam	0,0
6	Nie mam zdania	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Jednym z kluczowych elementów na obszarze LSR wydaje się być kwestia rozwoju gospodarczego i sytuacji ekonomicznej. Poproszono respondentów o ustosunkowanie się do twierdzeń związanych z tym właśnie obszarem. Wyniki przedstawione zostały tabeli 19. Ponad 60% badanych wskazało, że w swojej gminie mogą rozwijać się zawodowo oraz, że są w niej warunki sprzyjające dla turystów i osób przyjezdnych. Niestety zaledwie 20% respondentów zadeklarowało, że w ich gminie powstaje wiele firm (43,2 udzieliło odpowiedzi przeczącej), a nieznacznie powyżej 26% respondentów określiło swoją gminę jako miejsce, w którym chętnie inwestują przedsiębiorcy (25,% odpowiedzi przeczących).

Tabela 19 Opinie na temat rozwoju ekonomicznego gminy (w %)

		Tak	Nie	Nie wiem
1	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo	60,0	26,7	13,3
2	W mojej gminie powstaje wiele firm	20,5	43,2	36,4
3	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy	26,4	25,3	48,3
4	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych	63,6	19,3	17,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Jednym z widocznych skutków wysokiej efektywności LGD jest zaangażowanie mieszkańców w prowadzone przez grupę działania i proponowane mieszkańcom aktywności. Zapytano zatem respondentów o to czy biorą udział w tego typu działaniach. Największy odsetek respondentów brał udział w projektach współpracy (68,2%) oraz angażował się w przygotowanie gminnych wydarzeń (60,7%). Najrzadziej badani wskazywali, że uczestniczą w zajęciach edukacyjnych oraz szkoleniach (2,2%) a także, że potrafią wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w ich okolicy. W tym przypadku ponad 92% badanych odpowiedziało przecząco. Co istotne, należy mieć na uwadze, że osoby biorące udział w badaniach, to nie koniecznie te same osoby, które uczestniczyły w poszczególnych formach wsparcia, co może przekładać się na rozpoznawalność poszczególnych działań i ich ocenę.

Wydaje się, że poziom uczestnictwa respondentów w różnych wydarzeniach jest wyraźnie zróżnicowany. Można wskazać, że w wybranych wydarzeniach zaangażowanie respondentów jest umiarkowanie wysokie, natomiast nisko można ocenić przede wszystkim ich wiedzę odnośnie historii regionu, znajomości najważniejszych atrakcji w regionie oraz chęć uczestnictwa w wydarzeniach organizowanych przez gminę.

Tabela 20 Uczestnictwo w wydarzeniach, projektach realizowanych przez LGD Dolina Giełczwi (w %)

		Tak	Nie	Nie wiem
1	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych przez gminę (np. kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt).	2,2	86,7	11,1
2	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam albo w ramach grupy, do której należę).	60,7	1,1	38,2
3	Należę do organizacji pozarządowej (np. stowarzyszenie, fundacja).	55,6	1,1	43,3
4	Jestem członkiem rady/komitecie (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie).	31,5	0,0	68,5
5	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień dotyczących gminy i mojej miejscowości.	56,7	10,0	33,3
6	Biorę udział w zajęciach edukacyjnych/szkoleniach, które organizowane są przez LGD „Dolina Giełczwi”.	2,2	47,8	50,0
7	Biorę udział w zajęciach/warsztatach kulturalnych, które organizowane są przez LGD „Dolina Giełczwi”.	55,1	41,6	3,4
8	Biorę udział w projektach współpracy (również o charakterze międzynarodowym), które organizowane są przez LGD „Dolina Giełczwi”.	68,2	27,3	4,5
9	Biorę udział w wydarzeniach promocyjnych lokalnego dziedzictwa i zasobów, które organizowane są przez LGD „Dolina Giełczwi”.	47,8	51,1	1,1
10	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy.	5,6	86,5	7,9
11	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy.	2,2	92,2	5,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Biorąc pod uwagę zróżnicowane zainteresowanie uczestnictwem w wydarzeniach organizowanych przez LGD, warto przyjrzeć się temu jak respondenci oceniają efekty działań LGD poświęconych dziedzictwu lokalnemu. Wysoko badani ocenili działania związane ze stałą ekspozycją lokalnych i tradycyjnych produktów w biurze LGD. W tym wypadku ponad 52% badanych oceniło te działania jako dobre lub bardzo dobre. Również działania związane z Kapliczką Św. Jana Nepomucena w Jaszczowie, gm. Milejów są oceniane jako dobre (łącznie 41,4% odpowiedzi pozytywnych). Jednocześnie w przypadku obu tych działań musimy odnotować istotny odsetek (30,7% w przypadku ekspozycji oraz 21,8% w przypadku Kapliczki Św. Jana Nepomucena) odpowiedzi świadczących o tym, że badani nie znają tych obiektów. Dwa działania związane z instalacjami artystycznymi w gminach Trawniki i Piaski zgromadziły zróżnicowane oceny. Instalacja zlokalizowana w gminie Piaski uzyskała ponad 74% pozytywnych ocen, podczas gdy instalacja w gminie Trawniki oceniona została przede wszystkim negatywnie (odpowiednio 72%). Jednocześnie instalacje te wydają się być najszerzej znanymi działaniami LGD w obszarze dziedzictwa lokalnego, ponieważ zaledwie 1,2% respondentów wskazało, że obiektów tych nie zna.

Tabela 21 Ocena działań związanych z dziedzictwem lokalnym (w %)

		Bardzo dobrze	Dobrze	Trochę dobrze, trochę źle	Źle	Bardzo źle	Nie znam tego obiektu
1	Stać ekspozycja produktów lokalnych i tradycyjnych (rękodzieła) w biurze LGD „Dolina Giełczwi” w Centrum Aktywności Lokalnej w Bystrzejowicach, gm. Piaski	48,9	3,4	15,9	1,1	0,0	30,7
2	Instalacja artystyczna - Budka Nietelefoniczna w Trawnikach (Budka Trawnicka);	24,7	0,0	2,4	25,9	45,9	1,2
3	Instalacja artystyczna - Budka Nietelefoniczna w Piaskach (Budka Piasecka).	27,1	47,1	2,4	0,0	22,4	1,2
4	Kapliczka Św. Jana Nepomucena w Jaszczowie, gm. Milejów (Renowacja)	40,2	1,1	2,3	1,1	33,3	21,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Zapytano również respondentów o ocenę działań związanych z modernizacją obiektów poświęconych dziedzictwu lokalnemu w poszczególnych gminach. Najlepiej ocenione zostały działania podjęte w miejscowości Mełgiew (55% pozytywnych ocen), miejscowości Krępiec w gminie Mełgiew (46,7% pozytywnych ocen), miejscowości Piaski (46% pozytywnych ocen) oraz miejscowości Jacków w gminie Mełgiew (46% pozytywnych ocen). Najwięcej negatywnych ocen dotyczyło działań modernizacyjnych w miejscowości Rybczewice (77% negatywnych ocen).

Tabela 22 Ocena działań modernizacyjnych realizowanych w ramach LSR (w %)

	Działanie	Bardzo dobrze	Dobrze	Trochę dobrze, trochę źle	Źle	Bardzo źle	Nie znam tego obiektu
1	Modernizacja (budowa, przebudowa) świetlic wiejskich, zakup wyposażenia w miejscowości Krępiec, gm. Mełgiew	20,0	26,7	51,1	0,0	2,2	0,0
2	Modernizacja (budowa, przebudowa) świetlic wiejskich, zakup wyposażenia w miejscowości Jacków, gm. Mełgiew	45,0	1,0	0,0	22,0	0,0	20,0
3	Modernizacja (budowa, przebudowa) świetlic wiejskich, zakup wyposażenia w miejscowości Mełgiew	52,8	2,2	0,0	23,6	21,3	0,0
4	Modernizacja (budowa, przebudowa) świetlic wiejskich, zakup wyposażenia w miejscowości Rybczewice	0,0	0,0	21,6	26,1	51,1	1,1
5	Modernizacja (budowa, przebudowa) świetlic wiejskich, zakup wyposażenia w miejscowości Piaski	0,0	46,1	20,2	2,2	0,0	31,5
6	Miejsce przyjazne społeczności lokalnej i wszystkim rowerzystom do ćwiczeń fizycznych i aktywnego wypoczynku w miejscowości Cyganka, gm. Milejów	27,8	0,0	1,1	4,4	26,7	40,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR na Giełczwi

Jednym z obszarów, w którym respondenci oceniają swoją wiedzę nisko, jest znajomość obiektów turystycznych w ich okolicy. Warto zatem bliżej przyjrzeć się temu zagadnieniu w kontekście obiektów, które wsparte zostały w ramach finansowania LSR. Z danych przedstawionych w tabeli 23 wynika, że wiedza ta jest zróżnicowana. Możemy wskazać takie obiekty jak skatepark w Rybczewicach, które są respondentom znane (87,4% respondentów) oraz z których większość z nich korzysta (52,9% respondentów). Możemy również wskazać takie obiekty, jak Grill w Jaszczowie w gminie Milejów, które chociaż są znane (67,8% respondentów) to jednak większość z badanych z nich nie korzysta (45,6%). Są jednak również takie obiekty jak Wiata w Ostrówku Kolonii w gminie Milejów, których badani nie znają (44,2%) lub nie są w stanie powiedzieć czy znają (43%). Uzyskane dane wyraźnie pokazują konieczność intensyfikacji działań promocyjnych w odniesieniu do niektórych obiektów objętych finansowaniem w ramach LSR.

Tabela 23 Znajomość obiektów turystyczno- rekreacyjnych (w %)

		Znam i korzystam	Znam, ale nie korzystam	Nie znam	Nie wiem
1	Grill w Jaszczowie, gm. Milejów (miejsce rekreacyjno - postojowe dla kajakarzy przy rzece Wieprz)	22,2	45,6	4,4	27,8
2	Wiata w Trawnikach (miejsce rekreacyjno - postojowe dla kajakarzy przy rzece Wieprz)	52,2	11,1	5,6	31,1

3	Wiata i plac zabaw w Jackowie, gm. Mełgiew (multifunkcyjny punkt aktywności i rekreacji)	38,2	4,5	49,4	7,9
4	Wiata w Ostrówku Kolonii, gm. Milejów (multifunkcyjny punkt aktywności i rekreacji)	4,7	8,1	44,2	43,0
5	Skwer rekreacyjny w Trawnikach (multifunkcyjny punkt aktywności i rekreacji)	5,6	36,0	11,2	47,2
6	Przebudowana fontanna w Piaskach	41,1	1,1	11,1	47,8
7	Skatepark w Rybczewicach	52,9	34,5	3,4	9,2
8	Trasy do uprawiania sportów pieszych tworzących Nordic Walking Park Milejów na terenie Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego, gm. Milejów	37,5	33,0	5,7	23,9
9	Infrastruktura rekreacyjna na terenie gminy Rybczewice – szachy terenowe i mobilny park linowy	41,6	14,6	40,4	3,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

W ramach realizacji założeń LSR przeprowadzane są warsztaty aktywizujące. Zapytano respondentów czy korzystali z tej oferty LGD. Na podstawie danych zaprezentowanych w tabeli 24 można stwierdzić, że warsztaty te cieszyły się dużym zainteresowaniem, a poziom uczestnictwa wynosił od 28,4% do 45,5% wśród osób biorących udział w badaniu.

Tabela 24 Uczestnictwo w warsztatach aktywizujących (w %)

		Tak	Nie	Nie wiem
1	Korzystam/korzystałem/-am z indywidualnego doradztwa oferowanego przez LGD „Dolina Giełczwi”	42,0	55,7	2,3
2	Biorę/brałem/-am udział w spotkaniach o charakterze informacyjno – konsultacyjnych oferowanych przez LGD „Dolina Giełczwi”, dla wnioskodawców z zakresu wniosku o przyznanie pomocy (spotkania informacyjne, szkolenia)	45,5	52,3	2,3
3	Uczestniczyłem/-łam w warsztatach aktywizujących realizowanych przez LGD „Dolina Giełczwi” (tj. joga, makrama, odnawianie mebli, finger food, projektowanie ogrodów, kuchnia roślinna, zero waste, back to eden)	38,6	58,0	3,4
4	Biorę/brałem/-am udział w wizytach studyjnych / konferencjach / targach / prezentacjach odbywających się poza terenem LGD z udziałem przedstawicieli LGD „Dolina Giełczwi”	28,4	67,0	4,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Jednym z wymiarów, których dotyczy LSR, są działania związane ze zdiagnozowanymi na tym obszarze grupami defaworyzowanymi. Z perspektywy działań obliczonych na poprawę sytuacji tych grup warto zastanowić się, w jaki sposób działania te są oceniane przez respondentów. Najlepiej badani oceniają działania skierowane do osób młodych, przed 34 rokiem życia (60,7% pozytywnych ocen) oraz osób bezrobotnych (60% pozytywnych ocen). Najwięcej negatywnych ocen dotyczyło działań dedykowanych

osobom po 50 roku życia (57,7%) oraz kobietom (53,9%). Również 36,7% badanych negatywnie oceniło działania podejmowane w odniesieniu do bezrobotnych. Wyniki te powinny stać się podstawą do analiz dla LGD w kontekście poprawy działań podejmowanych w stosunku do poszczególnych grup defaworyzowanych. Wyniki wskazują na potrzebę dodatkowej analizy sytuacji tych grup oraz znalezienia przyczyn tak wysokiego odsetka negatywnych ocen podejmowanych działań.

Tabela 25 Ocena działań podejmowanych przez LGD Dolina Giełczwi wobec grup defaworyzowanych (w %)

		Bardzo dobrze	Dobrze	Trochę dobrze, trochę źle	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1	osób niepełnosprawnych	23,3	4,4	35,6	0,0	1,1	35,6
2	osób bezrobotnych	32,2	27,8	3,3	0,0	35,6	1,1
3	osób przed 34 rokiem życia	28,1	32,6	0,0	2,2	1,1	36,0
4	osób po 50 roku życia	3,3	2,2	36,7	0,0	34,4	23,3
5	kobiet	3,4	1,1	41,6	0,0	33,7	20,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

LGD poprzez działania wynikające z LSR oddziałuje na obszarze wszystkich gmin, które ją tworzą. Respondentów pytano o to, jak oceniają te działania. Najwięcej pozytywnych ocen zgromadziły działania mające na celu poprawę atrakcyjności turystycznej (86,7%), poprawę warunków do prowadzenia działalności gospodarczej (57,8%) oraz zwiększania zatrudnienia poza rolnictwem (39,3%). Najwięcej ocen negatywnych dotyczyło działań związanych z promocją dziedzictwa kulturowego (61,4%) oraz zwiększaniem zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów (57,8%). Bardzo wyraźnie widać, że duży odsetek badanych miał problem by udzielić odpowiedzi w odniesieniu do konkretnych działań, co może świadczyć o braku wiedzy na ich temat. Ponownie należy podkreślić konieczność podjęcia dodatkowych działań w celu upowszechniania wiedzy na temat podejmowanych w ramach LSR działań.

Tabela 26 Ocena działań LGD na rzecz tworzących ją gmin w wybranych obszarach (w %)

		Bardzo dobrze	Dobrze	Trochę dobrze, trochę źle	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1	poprawy atrakcyjności turystycznej	53,3	33,3	7,8	0,0	5,6	0,0
2	promocji dziedzictwa kulturowego	0,0	0,0	33,0	54,5	6,8	5,7
3	poprawy oferty kulturalnej	10,5	0,0	2,3	46,5	5,8	34,9
4	poprawy infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej	5,6	7,9	0,0	29,2	1,1	56,2
5	poprawy infrastruktury drogowej	12,2	26,7	36,7	0,0	17,8	6,7
6	zwiększenia zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów	10,0	0,0	30,0	25,6	32,2	2,2
7	budowania tożsamości regionalnej mieszkańców	17,8	1,1	37,8	3,3	5,6	34,4
8	zwiększania możliwości zatrudnienia poza rolnictwem	3,4	36,0	3,4	0,0	28,1	29,2
9	poprawy warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej	38,9	18,9	5,6	0,0	3,3	33,3
10	promowania innowacyjnych działań proekologicznych	1,1	0,0	32,2	41,1	5,6	20,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Respondenci zostali również zapytani skąd dowiedzieli się o LGD. Niemal 48% respondentów wskazało, że informacje pochodziły z różnego rodzaju instytucji, takich jak szkoła czy urzędy. Ponad 43% badanych wskazało, że dowiedziało się o działaniach LGD, ponieważ widziało informacje lub uczestniczyło w działaniach i projektach LGD. Najbardziej wskazywanym źródłem informacji są tablice informacyjne (3,3%) oraz ulotki (4,4%). Wydaje się, że te sposoby docierania z informacją o działaniach LGD do ich potencjalnych odbiorców stają się coraz mniej efektywne i należy realnie ocenić opłacalność inwestowania w nie.

Tabela 27 Źródła informacji o LGD (w %)

		%
1	w instytucji (urząd, szkoła)	47,8
2	widziałem/am działania LGD, uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie	43,3
3	z informacji na stronie internetowej/ portalach społecznych	23,3
4	podczas imprez organizowanych przez LGD/ imprez podczas których prezentowała się LGD	23,3
5	od znajomych, sąsiadów	11,1
6	z artykułów w lokalnej prasie	11,1
7	z ulotek	4,4

8	z informacji na tablicach w instytucjach publicznych	3,3
---	--	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

Spośród wszystkich badanych jedynie sześcioro zadeklarowało, że planuje się przeprowadzić, podając jako powody takiej decyzji sytuację zawodową i brak perspektyw na jej poprawę oraz przyczyny rodzinne i osobiste.

Respondentów zapytano także o to, które obszary dofinansowaliby w swojej gminie, gdyby mieli możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Największa liczba wskazań badanych (39) dotyczyła infrastruktury, oferty sportowej i rekreacyjnej oraz infrastruktur drogowej. Co niezwykle interesujące najrzadziej wskazywano działania związane z pomocą grupom defaworyzowanym.

Tabela 28 Obszary, które respondenci dofinansowaliby gdyby mieli możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie.

		Liczba wskazań
1	Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna	39
2	Infrastruktura drogowa	39
3	Infrastruktura i oferta kulturalna	27
4	Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki	26
5	Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)	26
6	Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)	26
7	Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej	20
8	Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców	17
9	Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem	17
10	Warunki życia osób niepełnosprawnych	9
11	Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem	7
12	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych	6
13	Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety	6
1	Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia	4
15	Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań ankietowych zrealizowanych z mieszkańcami obszaru LSR Dolina Giełczwi

III.6 Opinie osób uczestniczących w działaniach LGD

Opinie beneficjentów współpracujących z LGD.

Badanie ewaluacyjne obejmowało beneficjentów działań LGD – korzystających ze wsparcia realizowanego zgodnie z zapisami LSR. Pozyskano opinie na temat praktyki funkcjonowania organizacji, jak również oceny związane z mocnymi i słabymi stronami LGD Dolina Giełczwi. Poniżej syntetycznie omówiono główne pojawiające się głosy respondentów w zakresie funkcjonowania LGD Dolina Giełczwi.

Beneficjenci opisywali i oceniali współpracę z LGD, wskazywali pozytywne i negatywne aspekty działań wspólnie podejmowanych. Głównie omawiano proces realizacji oraz podejście członków LGD do potrzeb beneficjentów. Należy podkreślić, że badani bardzo wysoko oceniali poziom pomocy osób pracujących w LGD na rzecz wsparcia w utrzymaniu i rozliczeniu środków otrzymanych przez beneficjentów.

Najważniejsze kwestie wskazane przez opiniujących:

- Wszelkiego rodzaju działania prowadzone przez LGD, kursy, zajęcia, inicjatywy społeczne – spotykają się z szerokim zainteresowaniem potencjalnych beneficjentów.
- Wysoko oceniana jest kwestia wsparcia LGD, dotyczy to zwłaszcza szkoleń przed naborami, oraz pomocy w trakcie pisania wniosków.
- Wsparcie otrzymują pomysły dopasowane do lokalnych standardów i uwarunkowań - działania trafiają w oczekiwania mieszkańców – i młodszych i starszych.
- LGD jest wskazywana jako bardzo ważna instytucja w regionie – część respondentów jej działalność ocenia wyżej niż działania danej gminy.
- Jako najważniejsze projekty zrealizowane przez LGD wskazywano wsparcie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości. Beneficjenci dostali możliwość żeby zmieniać dotychczasowy profil działalności, uzyskali możliwość przebranżowienia.
- Stworzyła się perspektywa ściągnięcia osób z miasta wykonujących wolne zawody. Powstał trend by lokować na wsi swoją działalność lub nawet zmieniać miejsce zamieszkania.
- Podkreślany jest efekt synergii – „inne osoby patrzyły na nas, zobaczyły, że to co robimy ma sens, i podjęły ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej”.
- Ogólna ocena widoczności działań LGD jest dobra. Część badanych wskazuje, iż o jej działalności dowiedzieli się poprzez znajomych lub osoby zajmujące się pisaniem wniosków. Głównym medium informującym o funkcjonowaniu LGD jest Internet.
- LGD stwarza warunki do budowania wspólnoty i zmiany warunków życia. Działania przyczyniają się do integracji mieszkańców - jest widoczny wzrost aktywności i wsparcia w zakresie samoorganizacji.

Opinie osób zaangażowanych w prace LGD

Podczas badania przeprowadzono także serię wywiadów z osobami zaangażowanymi w funkcjonowanie LGD. Wśród nich znaleźli się przedstawiciele Rady LGD oraz Biura i Zarządu LGD.

Pierwszy obszar badawczy stanowiło zagadnienie związane z realizacją celów ogólnych LGD. Podkreślano przede wszystkim sam charakter realizowanych przedsięwzięć, które w dużej mierze były małymi przedsięwzięciami o ograniczonym zasięgu terytorialnym. Jednak doskonale widoczne jest ich

oddziaływanie na obszar objęty LSR. Widoczne było również współdziałanie między grupami z różnych miast, wsi czy gmin.

Kolejny obszar badawczy stanowił wpływ realizacji założeń LSR na ogólnie rozumianą przedsiębiorczość. Udało się osiągnąć w większości cele, które zostały zaplanowane. Najtrudniejszym ze wszystkich założeń było rozwijanie działalności gospodarczej. Działania LGD pozytywnie wpłynęły na rozwój małych firm oraz dynamikę podejmowania nowej działalności gospodarczej na objętym obszarze (te działalności istnieją i rozwijają się). Działania podjęte przez LGD przełożyły się zatem bezpośrednio na przedsiębiorczość oraz wykorzystanie lokalnych potencjałów. Podczas wypowiedzi, wielu z opiniujących, zgodnie zwróciło uwagę na korzystne, długotrwałe i widoczne efekty zrealizowanych przedsięwzięć oraz ich wpływ na jakość życia mieszkańców. Podkreślano wysoką innowacyjność lokalną w zakresie wdrażanych rozwiązań wpływających na rozwój przedsiębiorczości. Wśród najbardziej charakterystycznych należy wymienić: produkcja urn ceramicznych, rymarstwo, powstanie browaru czy zagrody edukacyjnej.

Badania obejmowały również ocenę przedsięwzięć z zakresu turystyki i dziedzictwa kulturowego, których realizacja przyczyniła się do budowania powiązań współpracy, wskazywano przykłady infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej, która powstała w ramach LSR. Wiele miejsc zyskało infrastrukturę rekreacyjno-sportową np. skateparki, domki rekreacyjne, świetlice. Działania dla przestrzeni publicznej miały ogromny wpływ na życie społeczne, są to bardzo widoczne efekty: od małego placu zabaw do rewitalizacji całego parku. Podkreślano fakt, iż dalsze podejmowanie działań rozwoju w tym kierunku jest wskazane i wpływa korzystnie na mieszkańców jak i na gminy z punktu widzenia wzrostu zainteresowania turystycznego i kulturowego. W tym obszarze badani podkreślili ogromną rolę LGD w kształtowaniu sektora turystyki pod kątem tzw. turystyki jednodniowej. Powstała infrastruktura kajakowa, trasy rowerowe, szlaki kulturowe i tematyczne, która bezpośrednio przyczyniły się do możliwości organizacji wielu imprez tematycznych, które stały się cyklicznymi wydarzeniami. Turystyka kajakowa i rowerowa spowodowała, iż miejscowości LGD stały się atrakcyjnym miejscem do życia.

Kolejnym elementem jaki został poddany ocenie osób zaangażowanych w funkcjonowanie LGD była jakość obsługi i poziom wsparcia udzielanych przez LGD. Większość oceniających określiła poziom działania LGD jako bardzo dobry oraz nie wskazywano konkretnych zmian których wprowadzenie mogłoby znacząco wpłynąć na poprawę funkcjonowania. Odpowiednie kompetencje, kompleksowa pomoc na każdym etapie realizacji projektów to jedne z wielu zalet które wskazywano oceniając podejście i działania podjęte przez członków LGD. W przypadku braku działania LGD nie byłoby takiego tempa rozwoju na tym obszarze – nie chodzi tylko o rozwój infrastrukturalny, materialny ale też o w pewnym sensie rozwojowość społeczną, aktywizację mieszkańców tych obszarów i podejmowanie przez

nich działań. Badani nie wskazali słabych punktów działalności LGD. Ich zdaniem wszystko działa sprawnie, informacje są przekazywane bez zarzutu. Partnerstwo i współpraca gmin funkcjonują prawidłowo, wielkość LGD jest odpowiednia, nie jest planowane poszerzanie partnerstwa. Ogólna opinia dotycząca funkcjonowania i udzielanego wsparcia przez LGD jest pozytywna.

Elementem poddanym ocenie był wpływ LSR na kapitał społeczny oraz wsparcie dla grup defaworyzowanych. Na obszarze LGD nie realizowano działań celowych, jednak każdy z realizowanych projektów był premiowanym, gdy był skierowany do jednej z grup defaworyzowanych, określonych w strategii, lub jeśli osoby z takich grup mogły skorzystać z jego efektów. Ogólna ocena zaangażowania osób z tych grup jest pozytywna.

Oceniano również kwestię usprawnienia działań LGD. Wskazano jeden konkretny obszar, który by tego wymagał. Kryteria wyboru projektów były zmieniane kilkakrotnie ze względu na ich częściową niejasność czy błędne interpretacje. Zmiany następowały głównie na wniosek Rady LGD. W opinii badanych wskazane kryteria w dalszym ciągu nie są idealne i wymagają analizy.

Pod opinię poddano również kwestię usprawnienia działań LGD, jednak nie wskazano konkretnych, które by tego wymagały. Zdecydowanym głosem potwierdzano istotę działania LGD Dolina Giełczwi jako znacząca szansę rozwojową obszaru.

Kolejny badany aspekt dotyczył opinii na temat przyszłości i perspektyw rozwojowych LGD również w kontekście nowej budżetu UE. Poniżej wskazano najbardziej reprezentatywne i najczęściej powtarzane spostrzeżenia:

- Należy kontynuować działania realizowane do tej pory, ewentualnie rozbudowywać je o nowe, dodatkowe formy wsparcia.
- Pojawiło się wiele głosów na temat podejmowania w dalszym ciągu przedsięwzięć w obszarze aktywizacji społecznej, mówiono o potrzebie ponownego „pobudzenia ludzi do działania” po okresie pandemii COVID-19. Wskazano tutaj konieczność powrotu do organizacji spotkań, festiwali, warsztatów, szkoleń itp.
- Konieczne do podjęcia realizacji wskazano działania mające na celu rozwój kultury na wiejskich obszarach.

Ostatnie pytanie badawcze dotyczyło opinii na temat wartości dodanej związanej z wdrażaniem podejścia LEADER. Wskazywano przede wszystkim na:

- zmiany zachodzące w kolejnych strategiach wynikają z wyciągniętych wniosków z poprzednich badań i analiz, stanowią spójną całość,
- znaczącą aktywizację kobiet w każdej miejscowości – powstały lub zaktywizowały się koła gospodyń wiejskich, działające w porozumieniu z LGD,

- inwestycje o charakterze infrastrukturalnym, które stają się przyczynkiem do realizacji projektów „miękkich” z wykorzystaniem powstałej bazy infrastrukturalnej. Projekty integrujące i aktywizujące mieszkańców wchodzą w specyfikę życia na wsi, stając się jego stałym elementem.
- brak działań z zakresu kultury ogólnodostępnej dla mieszkańców. Potencjalni odbiorcy nie mają dostępu do innych form ukulturalnienia poza znanymi im formami rozrywki i rekreacji (np. festyny, dożynki itd.).

Uznaje się, iż opinie osób zaangażowanych w funkcjonowanie LGD oraz beneficjentów oceniają praktykę funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania Dolina Giełczwi pozytywnie, a największą zaletą jaką należy wskazać jest zaangażowanie i aktywność pracowników biura LGD. Potwierdzeniem na odpowiednie funkcjonowanie LGD były głosy mówiące o długiej perspektywie działań jakie zostają podejmowane oraz o ich komplementarności i widocznym rozwoju całego obszaru. Podkreślono również istotę tych realizacji których korzystne oddziaływanie i efekty wpływają na życie całego lokalnego społeczeństwa. Natomiast z negatywnych odczuć wskazywano ograniczone zasoby ludzkie organizacji oraz problematyczność wynikającą z narzuconych procedur, co rzutuje na realizację LSR w przyszłości.

IV. Odpowiedzi na wskazane pytania badawcze

IV.1 Odpowiedzi na pytania badawcze, synteza

W poniższej tabeli w zwięzły sposób odniesiono się do zdefiniowanych pytań badawczych. Treść odpowiedzi na pytania badawcze stanowi wypadkową zrealizowanych badań jakościowych.

Tabela 29 Odpowiedzi na pytania badawcze, synteza

Lp.	Pytania badawcze / Odpowiedź
	Jaki jest stopień realizacji celów ogólnych i przypisanych do nich wskaźników LSR?
	Realizację celów ogólnych LSR oparto głównie na większej ilości mniejszych projektów, a z uwagi na dużą ilość aktywnych stowarzyszeń na terenie obowiązywania LSR zrezygnowano z udziału podmiotów publicznych, we wszystkich przeprowadzonych naborach lista była zapełniona. Poziom realizacji celów i przypisanych do nich wskaźników LGD oceniło na wysoki. Znaczna większość zaplanowanych efektów została osiągnięta, zadowolająco oceniono efekty dotychczasowych działań. Jako najbardziej wymagające i najtrudniejsze do realizacji okazały się założenia mówiące o rozwoju działalności gospodarczej na obszarze LGD.
	Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne ?
	Przedsięwzięcia związane z aktywizacją społeczną okazały się wzbudzić zainteresowanie wśród różnych grup odbiorców. Działania podjęte przez LGD Dolina Giełczwi nie ograniczyły się do jednorazowego zaktywizowania lokalnej społeczności, podjęto różnego rodzaju projekty, organizowane były warsztaty, wyjazdy studyjne i zajęcia dla mieszkańców. Aktywność społeczna poprzez podjęte działania zauważalnie wzrosła, ilość chętnych do brania czynnego udziału w przedsięwzięciach przekroczyła oczekiwania członków LGD. Zwrócono uwagę na wzrost zainteresowania wraz z wzrastającą ilością organizowanych wydarzeń.
	W jaki sposób należy wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Dotychczasowy rozwój kapitału społecznego jaki nastąpił w konsekwencji realizacji założeń LSR uzyskał jeden z najbardziej zadowolających wyników, co motywuje do kontynuacji i rozszerzania podjętych działań.
W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
W sferze przedsiębiorczości efekty podjętych działań oceniono jako dobre, mimo wskazania przedsięwzięć tej sfery jako najtrudniejsze w realizacji. Warte uwagi jest zaangażowanie beneficjentów w realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na działalności gospodarcze, podejście ze szczególną kreatywnością, która była konsekwencją chęci spełnienia kryteriów oceny wniosków. Podjęte realizacje wyróżniały się swoją nietuzinkowością oraz wykorzystaniem potencjału obszaru przez nawiązywanie nowo otwieranymi działalnościami do dziedzictwa kulturowego i tradycji obszaru LGD.
Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnego okresu programowania jest wskazane?
Z uwagi na wzrost lokalnych działalności gospodarczych oraz znaczące powiązanie otwieranych działalności z obszarem, lokalną tradycją i dziedzictwem kulturowym, potrzebne jest wsparcie w dalszym promowaniu produktów i podmiotów.
W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie zatrudnienia?
Widoczny jest efekt działań podjętych w kierunku rozwoju w zakresie zatrudnienia na obszarze LGD. Do rozwoju w tym kierunku przyczyniły się głównie przedsięwzięcia z zakresu przedsiębiorczości.
W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego ?
W obszarze turystyki i dziedzictwa kulturowego wskazywano najbardziej widoczne i oddziałujące realizacje, których efekty odbiły się pozytywnymi skutkami także na innych płaszczyznach. Wymieniano przedsięwzięcia związane stricte z turystyką jak np.: trasy kajakowe, szlaki turystyczne. Wskazywano również organizowane w ramach realizacji założeń LSR festiwale czy jarmarki, które są budowane na dziedzictwie kulturowym, a swoim programem przyciągają zarówno turystów jak i mieszkańców. Takie same zjawisko dotyczy infrastruktury turystycznej, z której korzystają przyjezdni, odwiedzający obszar, ale też w dużym stopniu mieszkańcy. Realizacja projektów z zakresu turystyki i dziedzictwa kulturowego przyczyniła się nie tylko do rozwoju w tym obszarze, ale również w znacznym stopniu do zaktywizowania społecznego i budowania lokalnego potencjału.
W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego ?
Biorąc pod uwagę dotychczasowe osiągnięcia w kierunku rozwoju lokalnego potencjału turystycznego jako istotne z perspektywnego punktu widzenia wskazywano kontynuację dotychczasowych przedsięwzięć infrastrukturalnych oraz konieczność powrotu do organizacji cieszących się ogromnym zainteresowaniem wydarzeń po pandemii COVID-19.
Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
Pomimo braku celowych działań nakierowanych na wsparcie grup defaworyzowanych w wielu realizowanych projektach uznawano premię z uwagi na skierowanie działań na określone w strategii grupy wykluczone. Fakt ten potwierdza odpowiednio zdefiniowane grupy defaworyzowane w dokumencie LSR.
Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
Analizując zrealizowane przedsięwzięcia pod kątem włączenia grup defaworyzowanych nie trudno zauważyć pozytywny wpływ projektów o charakterze infrastrukturalnym czy gospodarczym. Należy zwrócić szczególną uwagę na rozmieszczenie realizowanych projektów, LGD zależało by nie miały one miejsca wyłącznie w tzw. centrach obszaru ale również na peryferyjnych terenach, zabieg ten przyniósł pozytywne skutki w odniesieniu do poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego w skali całego obszaru.
Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego?

<p>Jako perspektywiczny kierunek obrano podjęcie się w przyszłości rzetelnej diagnozy sytuacji środowisk marginalizowanych, tak by scharakteryzować w tym obszarze grupy potrzebujące wsparcia. Na podstawie wyników takiej diagnozy łatwiej będzie podjąć działania mające na celu ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego.</p>
<p>W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?</p>
<p>W przypadku projektów realizowanych w ramach LSR pojęcie innowacyjności sprowadziło się do znaczenia lokalnego. Mianem innowacyjnego określano przedsięwzięcie wprowadzające nowość na terenie objętym tym działaniem.</p>
<p>Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?</p>
<p>Biorąc pod uwagę lokalne podejście beneficjentów co do innowacyjności projektów, nie jest możliwe wyróżnienie któregoś w tym kierunku.</p>
<p>Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?</p>
<p>W ramach współpracy miała miejsce realizacja trzech projektów, a kolejny jest na etapie przygotowawczym. Zrealizowane we współpracy przedsięwzięcia głównie z zakresu dziedzictwa kulturowego i turystyki, ale także infrastrukturalne. Zarówno proces realizacji jak i jego efekty zostawiły pozytywny wydzźwięk wśród partnerów współpracy oraz odbiorców. Warty uwagi jest zrealizowany projekt pn. „Rozwój i promocja turystyki kajakowej na rzece Wieprz”, w którego realizacji brało udział aż 7 lokalnych grup działania.</p>
<p>Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?</p>
<p>Biorąc pod uwagę dotychczasowe realizacje w partnerstwie i ich efektywność, nie zauważono potrzeby zmian formy podejmowanych we współpracy działań.</p>
<p>Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?</p>
<p>Zarówno realizujący jak i odbiorcy projektów podjętych w ramach współpracy pozytywnie opiniowali sposób działania i cały proces realizacji. Współpraca partnerów - członków LGD jest zróżnicowana - część chętnie i aktywnie współpracuje, część pozostaje bierna.</p>
<p>Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?</p>
<p>Z praktycznego punktu widzenia działania podejmowane przez biuro LGD mają pozytywną opinie wśród beneficjentów. Wizerunek LGD jest kreowany i promowany bezwarunkowo poprzez kompleksowość udzielanego wsparcia.</p>
<p>Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?</p>
<p>W opinii członków LGD nie zauważono znaczących potrzeb zmian schematów działania, które przez wiele już podjętych projektów zostały wypracowane do zadowalającego i prężnie funkcjonującego systemu.</p>
<p>Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?</p>
<p>Realizacja finansowa i rzeczowa LSR w całym procesie zyskała ogólną ocenę dostateczną, w trakcie można było napotkać problemy związane głównie z częścią finansową, wynikało to przede wszystkim z pojawiających się aktualizacji, uwag oraz złożoności wymagań z tym związanych.</p>
<p>Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?</p>
<p>Na każdym z etapów realizacji poszczególnych projektów beneficjenci wykazywali potrzebę wytłumaczenia lub naprowadzenia, wynikało to z niejasnych i złożonych wymagań proceduralnych. Beneficjenci wskazywali jako problematyczne kilkukrotne zmiany kryteriów, pojawiające się niejasności i błędne interpretacje. Stwierdzono możliwość poprawy procedur na bardziej intuicyjne i mniej skomplikowane.</p>
<p>Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?</p>

<p>Nie udzielono jednoznacznej, nakierowującej odpowiedzi dotyczącej kryteriów. Zgodnie z opinią badanych kryteria są obiektywne i pozwalają wybrać wnioski do dofinansowania, które wpisują się w te kryteria. Badani podczas wywiadów wspominali o kilkukrotnych zmianach kryteriów oceny.</p>
<p>Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?</p>
<p>Przyjęte wskaźniki zgodnie zostały pozytywnie ocenione, zwrócono uwagę na odpowiednio dobrane wskaźniki, konsekwentnie przedstawiające postęp na kolejnych etapach realizacji LSR.</p>
<p>Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?</p>
<p>LGD w swojej działalności w znacznym stopniu stawia na pracę partnerską oraz terenową, co przyczynia się do powstawania relacji o różnym statusie. Pozytywnie oceniono realizację działań polegających na budowaniu powiązań oraz sieciowaniu międzyorganizacyjnym. Warty uwagi jest tu stwierdzenie członków LGD Dolina Giełczwi „jesteśmy w pewnym sensie związani ze sobą” odnoszące się do współpartnerów podjętych realizacji, co wskazuje na wielostronne zaangażowanie i poczucie wspólnego dobra.</p>
<p>Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?</p>
<p>Stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest z każdą realizacją coraz bardziej zauważany i wykorzystywany. Członkowie LGD opowiadają się za widocznym wzrostem zaangażowania mieszkańców do realizacji kolejnych przedsięwzięć oraz widocznym w ilości zapytań wzrostem zainteresowania.</p>
<p>Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?</p>
<p>Projekty zawarte w treści LSR przypisanymi celami i efektami wpisują się w potencjał rozwojowy danego obszaru. Podjęte działania umacniają przede wszystkim obszar turystyki i dziedzictwa kulturowego oraz rozwój przedsiębiorczości na obszarach LGD.</p>
<p>Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?</p>
<p>Przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie, najwiarygodniejszym potwierdzeniem są zrealizowane dotychczas przedsięwzięcia, które mimo wyznaczonego głównego celu na jednym obszarze, swoim zakresem przyczyniły się do rozwoju na innych płaszczyznach.</p>

IV.2 Ocena według przyjętych kryteriów ewaluacyjnych

Odpowiedź na wyspecyfikowane pytania badawcze powinna zostać uzupełniona o odpowiedzi odnoszące się do klasycznych kryteriów ewaluacji. Analogicznie jak w przypadku pozostałych komponentów badania, wnioski sformułowano na podstawie badań jakościowych oraz analizy danych zastanych.

Trafność

Czy cele programu odpowiadają potrzebom?

Z udzielonych wypowiedzi można wywnioskować, iż założone w lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022 cele wpasowały się w realne potrzeby obszaru i jego mieszkańców. Przyjęte do realizacji przedsięwzięcia zostały trafnie dobrane, w konsekwencji czego każdy z nich pozytywnie oddziałuje na

jakość życia mieszkańców. Szczególnie dobrze w ocenie mieszkańców i LGD przebiegła realizacja projektów ukierunkowanych na rozwój turystyki. Należy zwrócić uwagę na wpływ rozwoju jednego obszaru na rozwój na innych płaszczyznach, komplementarność przyczyniła się w przypadku niektórych realizacji do osiągnięcia większych rezultatów niż zakładano na etapie planistycznym.

Efektywność

Czy cele osiągnięto najniższym możliwym kosztem?

W LSR wskazano dwa cele główne z przypisanymi celami szczegółowymi, jako jeden z najefektywniejszych wskazuje się cel szczegółowy 1.1. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej przyjaznej środowisku i sprzyjającej turystyce aktywnej. Należy wymienić projekty, których realizacja przyczyniła się do wzrostu atrakcyjności obszaru LGD, jak przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej, czy działania na rzecz wzmocnienia dziedzictwa kulturowego. W konsekwencji podjętych przedsięwzięć wzrósł potencjał rozwoju turystycznego obszaru, ale również podniósł się poziom jakości życia mieszkańców. Wymogi proceduralne i wysoki stopień biurokratyzowania są wskazywane jako główna przyczyna występujących problemów w realizacji, ich uproszczenie mogłoby przyczynić się do pozytywnych zmian w wynikach realizacji projektów.

Skuteczność

Czy to, co osiągnięto jest tym, co planowano?

Lokalna Grupa Działania Dolina Giełczwi oraz beneficjenci projektów realizowanych w ramach LSR podkreślali skuteczność podjętych działań. Elementem potwierdzającym skuteczność podjętych działań jest poziom realizacji wskaźników, oraz zdecydowanie pozytywny ich odbiór. Nie został wskazany żaden czynnik, którego zmiana przyczyniłaby się do większej skuteczności podjętych działań, a opinia członków LGD - „osiągnięto, więcej niż się spodziewano”, wskazuje na stuprocentową skuteczność oraz zadowolenie z realizacji założeń LSR.

Użyteczność/oddziaływanie

Czy efekty programu są korzystne dla różnych grup odbiorców?

Każdy z kierunków rozwoju wskazanych w LSR oraz przedsięwzięcia z nimi związane przyczyniły się do poprawy jakości życia różnych grup odbiorców. Warto wskazać tu efekty działań związanych z rozwojem rekreacji, które swoim komplementarnym zakresem przyczyniły się do znacznej poprawy na innych płaszczyznach na obszarze LGD. Kolejną sferą korzystnego oddziaływania na zróżnicowane grupy są przedsięwzięcia z zakresu aktywizacji społecznej, których realizacje przyczyniły się do wzrostu świadomości społecznej, ale również do zaangażowania i zainteresowania lokalnej społeczności zmianami zachodzącymi w okolicy.

Trwałość

Czy efekty działania są trwałe, długookresowe?

Z inwestycyjnego punktu widzenia zrealizowane projekty mają charakter długotrwały. Nie zostało zdiagnozowane zagrożenie trwałości zrealizowanych przedsięwzięć. Na długookresowość i trwałość uzyskanych efektów znaczący wpływ ma społeczeństwo, stopień zaktywizowania i utrzymanie przez LGD wysokiego poziomu współpracy z różnymi grupami.

V Podsumowanie zawierające wnioski i rekomendacje

V.1 Wnioski

Wnioski:

1. Poziom realizacji wskaźników w ramach poszczególnych przedsięwzięć jest wysoki i daje realne szanse na osiągnięcie zakładanych wartości docelowych.
2. Należy jednak szczególnie zwrócić uwagę na wskaźniki przedsięwzięcia 2.1.1 AKTYWNI GOSPODARCZO - szanse na to wydają się wysokie biorąc pod uwagę zainteresowanie naborami wniosków w zakresie podejmowania działalności gospodarczej.
3. Został osiągnięty wskaźnik oddziaływania dla celów ogólnych, który obliczany jest na podstawie danych GUS (Podmioty Gospodarki Narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców).
4. Wydaje się, że należy wzmocnić działania na rzecz promocji infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, zabytków oraz wydarzeń kulturalnych, ponieważ poziom realizacji wskaźników rezultatu dla tych obszarów nie jest zadowalający.
5. Ponad 91% badanych odczuwa poczucie więzi ze swoim miejscem zamieszkania. Wynik ten, wraz z odnotowanym wzrostem liczby Podmiotów Gospodarki narodowej w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10tys mieszkańców pozwala wskazać, że zrealizowane zostały oba wskaźniki oddziaływania dla drugiego celu ogólnego.
6. Niemal 77% badanych uważa, że ich gmina to dobre miejsce do życia i umożliwia im realizację wszystkich podstawowych potrzeb, jednocześnie 70% respondentów uważa, że w ostatnim roku warunki do życia w ich gminie uległy poprawie. To wysoki wynik i dobrze świadczy o podejmowanych w gminie działaniach. Blisko 89% badanych jest zadowolonych z faktu zamieszkiwania na obszarze, którego rozwój następuje z poszanowaniem jego naturalnych zasobów. Wyniki te budują obraz obszaru, którego mieszkańcy zadowoleni są z faktu mieszkania w nim i tego, jak się on rozwija.
7. Uczestnictwo badanych w wydarzeniach organizowanych w gminie jest zróżnicowane. Ponad połowa badanych należy do różnych organizacji oraz bierze udział w warsztatach kulturalnych i projektach współpracy.
8. Badani wysoko oceniają większość działań np. związanych z modernizacją obiektów, natomiast na tym tle wyróżniają się konkretne przykłady, które oceniane są źle. To właśnie te obiekty powinny stać się przedmiotem analizy, której celem powinno być ustalenie przyczyn niskich ocen.
9. Respondenci znają większość obiektów turystyczno – rekreacyjnych, o które pytano. Jednocześnie umiarkowanie wysoki jest poziom korzystania z tych obiektów.
10. Znaczący odsetek badanych brał udział w warsztatach aktywizujących.

11. Respondenci nisko oceniają działania LGD na rzecz kobiet oraz osób po 50 roku życia, jednocześnie kobiety i osoby po 50 roku życia stanowią zdecydowaną większość wśród uczestników wydarzeń i warsztatów organizowanych przez LGD.
12. Głównym źródłem wiedzy badanych o LGD są instytucje oraz doświadczenia wynikające ze współpracy przy organizacji lub uczestnictwa w imprezach organizowanych przez lub przy udziale LGD.
13. W wyniku bezpośrednich działań odnotowano znaczącą aktywizację kobiet w każdej miejscowości – powstały lub zaktywizowały się koła gospodyń wiejskich, współpracujące z LGD.
14. Badani podkreślili ogromną rolę LGD w rozwoju infrastruktury rekreacyjnej pod kątem tzw. turystyki jednodniowej – infrastruktura kajakowa, trasy rowerowe, szlaki kulturowe i tematyczne bezpośrednio przyczyniły się do możliwości organizacji wielu imprez tematycznych oraz do poprawy jakości spędzania czasu wolnego.
15. Pozytywnie oceniono realizację działań polegających na budowaniu powiązań oraz sieciowaniu międzyorganizacyjnym.

V.2 Rekomendacje

Rekomendacje stanowią otwarty katalog działań, które winno się podjąć w okresie bezpośrednio następującym po akceptacji treści niniejszego opracowania – Raport z ewaluacji wdrażania LSR lata 2016 – 2022 LGD „Dolina Giełczwi”. Zasadniczym materiałem wyjściowym do opracowania przedmiotowego rozdziału stanowiły wyniki badań ankietowych oraz wywiady grupowe i pogłębione (z udziałem biura LGD, Zarządu LGD, Rady LGD oraz beneficjentów działań LGD).

Na podstawie wnikliwej analizy poniżej przedstawia się podstawowe rekomendacje:

1. Rekomenduje się kontynuowanie projektów infrastrukturalnych z zakresu rekreacji i dziedzictwa kulturowego, które bezpośrednio przyczyniają się do rozwoju w tym obszarze, zaktywizowania społecznego i budowania lokalnego potencjału.
2. Należy rozszerzyć katalog przedsięwzięć o wydarzenia z zakresu kultury ogólnodostępnej dla mieszkańców. Badani zgłaszali potrzebę dostępu do innych form ukulturalnienia poza znanymi im formami rozrywki i rekreacji (np. festyny, dożynki itd.)
3. Należy zweryfikować katalog aktualnie realizowanych działań promocyjnych i rozważyć możliwość szerszego wykorzystania aktywnych narzędzi informowania potencjalnych odbiorców o działaniach LGD. Analiza wskazuje na ich ograniczony zasięg – informacje docierają do ograniczonej liczby mieszkańców.
4. W zakresie zewnętrznym, wskazuje się na wysoki stopień złożoności i trudności z dopełnieniem wszystkich procedur aplikacyjnych przez wnioskodawców / beneficjentów. Rekomenduje się

kontynuację wsparcia doradczego wnioskodawców przez LGD oraz uproszczenie procedur aplikacyjnych.

5. Rekomenduje się podjęcie przez LGD działań ukierunkowanych na podniesienie poziomu realizacji wskaźników rezultatu w zakresie „liczby osób korzystających z nowopowstałych obiektów”.
6. Stosowana dotychczas aktualizacja kryteriów w odpowiedzi na zgłoszone wnioski (przez wnioskodawców, członków rady, pracowników biura, UM) jest dobrą praktyką. W opinii badanych kryteria wymagają systematycznej analizy pod kątem jednoznaczności definicji poszczególnych zapisów. Rekomenduje się na bieżąco poddawać kryteria pogłębionej analizie.

Spis tabel

Tabela 1 Obligatoryjny zakres badania	7
Tabela 2 Charakterystyka gmin będących w obszarze LSR - ludność	10
Tabela 3 Charakterystyka gmin będących w obszarze LSR - rynek pracy	11
Tabela 4 Charakterystyka gmin będących w obszarze LSR - gospodarka	12
Tabela 5 Poziom realizacji wskaźników oddziaływania dla celów ogólnych z danych GUS.....	12
Tabela 6 Realizacja wskaźników rezultatu 2016-2021.....	14
Tabela 7 Realizacja wskaźników produktu 2016-2021.....	20
Tabela 8 Stopień realizacji celów – wskaźniki dedykowane przedsięwzięciom w LSR	24
Tabela 9 Analiza wykorzystania budżetu (pomoc przyznana, kwoty w euro)	28
Tabela 10 Analiza wykorzystania budżetu (pomoc wypłacona, kwoty w euro)	28
Tabela 11 Zestawienie przeprowadzonych naborów w badanym okresie	30
Tabela 12 Gmina zamieszkania respondentów	32
Tabela 13 Wiek respondentów	32
Tabela 14 Wykształcenie respondentów.....	33
Tabela 15 Status zawodowy respondentów	33
Tabela 16 Wielkość gospodarstw rolnego respondentów.....	33
Tabela 17 Czy biorąc pod uwagę aspekty gospodarcze, społeczne i kulturowe czuje się Pan/i związany/a ze swoim obecnym miejscem zamieszkania?.....	34
Tabela 18 Ocena warunków zamieszkiwania w gminie	34
Tabela 19 Opinie na temat rozwoju ekonomicznego gminy (w %).....	35
Tabela 20 Uczestnictwo w wydarzeniach, projektach realizowanych przez LGD Dolina Giełczwi (w %).....	36
Tabela 21 Ocena działań związanych z dziedzictwem lokalnym (w %)	37
Tabela 22 Ocena działań modernizacyjnych realizowanych w ramach LSR (w %).....	38
Tabela 23 Znajomość obiektów turystyczno- rekreacyjnych (w %).....	38
Tabela 24 Uczestnictwo w warsztatach aktywizujących (w %).....	39
Tabela 25 Ocena działań podejmowanych przez LGD Dolina Giełczwi wobec grup defaworyzowanych (w %).....	40
Tabela 26 Ocena działań LGD na rzecz tworzących ją gmin w wybranych obszarach (w %)	41
Tabela 27 Źródła informacji o LGD (w %).....	41
Tabela 28 Obszary, które respondenci dofinansowaliby gdyby mieli możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie.	42
Tabela 29 Odpowiedzi na pytania badawcze, synteza	46